

UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE
FAKULTA HUMANITNÍCH STUDIÍ

**Tetované ženy.
Reflexe nositelek tetování.**

Bakalářská práce

Autorka: Alžběta Mušková

Vedoucí práce: Mgr. Martin Heřmanský, Ph.D.

Praha 2014

Prohlašuji, že jsem práci vypracovala samostatně. Všechny použité prameny a literatura byly řádně citovány. Práce nebyla využita k získání jiného nebo stejného titulu.

V Praze dne 3. 1. 2014

.....

podpis

Bibliografický záznam

MUŠKOVÁ, Alžběta. Tetované ženy. Reflexe nositelek tetování. Praha 2014, Bakalářská práce (Bc.). Univerzita Karlova v Praze. Fakulta humanitních studií. Vedoucí bakalářské práce Mgr. Martin Heřmanský, Ph.D.

Anotace

Tématem bakalářské práce je tetování z perspektivy tetovaných žen. Jak vyplývá z odborné literatury, ženy představují specifickou skupinu konzumentů tetování. Pojí s ním nejen jiné významy, ale také s ním jinak zacházejí. Práce si proto klade otázku, jaké významy ženy (nejen svému) tetování přikládají, jak s ním zachází a jakým způsobem tetování ovlivňuje jejich každodenní praxi. Tetování je pro své nositelky součástí jejich identity a jeho prostřednictvím vyjadřují své pocity a okamžiky, které ovlivnily jejich životy. Práce je založena na analýze polostrukturovaných rozhovorů vedených s tetovanými ženami.

Annotation

The topic of the bachelor's thesis is tattoo from the perspective of tattooed women. According to published literature, women represent a specific group of tattoo consumers who associate tattoos with different meanings and treat them differently. The aim of this work is to answer the question what meanings women attach to (their and others') tattoos how they relate to them and how tattoos affect their everyday life. Tattoo is for their wearer's part of their identity and they express their feelings and life changing moments through it. The thesis is based on semi-structured interviews with tattooed women.

Klíčová slova

Tetované ženy, tělesné modifikace, tetování, gender, stigmatizace, identita

Keywords

Tattooed women, body modifications, tattoo, gender, stigmatization, identity

Poděkování

Na tomto místě bych ráda poděkovala vedoucímu bakalářské práce Mgr. Martinu Heřmanskému, Ph.D. za jeho rady, ochotu a čas, který mi věnoval, při řešení dané problematiky. Děkuji rovněž všem členům tetovacího studia Inkoust Tattoo za poskytnuté materiály. V neposlední řadě také děkuji všem informátorkám, které mi poskytly potřebné informace a dovolily mi nahlédnout do svých životů a zkušeností.

Obsah

Úvod	- 6 -
1. Teoretické ukotvení	- 10 -
1.1 Historie a praxe tetování.....	- 10 -
1.2 Motivace k tetování	- 14 -
1.3 Proces tetování.....	- 17 -
1.4 Ženské tetování.....	- 18 -
2. Metodologie a etika výzkumu	- 20 -
2.1 Výzkumný problém, výzkumné otázky.....	- 20 -
2.2 Výzkumná strategie	- 21 -
2.3 Techniky sběru dat.....	- 21 -
2.4 Výběr vzorku	- 22 -
2.5 Analytické postupy	- 23 -
2.6 Hodnocení kvality výzkumu.....	- 24 -
2.7 Etické otázky společenskovedního výzkumu	- 25 -
3. Aspekty ovlivňující rozhodování o tetování.....	- 26 -
3.1 Životní událost.....	- 26 -
3.2 Volba motivu	- 26 -
3.2.1 Hledání inspirace	- 27 -
3.3 Vzory v okolí.....	- 27 -
3.4 Odkládání tetování.....	- 28 -
3.4.1 Věk	- 28 -
3.4.2 Bolest.....	- 28 -
3.4.3 Fyzické změny těla	- 29 -
3.4.4 Cena tetování	- 29 -
3.5 Umístění	- 29 -
3.6 Velikost.....	- 30 -
3.7 Studio, Tatér	- 31 -
4. Zacházení s tetováním	- 33 -
4.1 Informování okolí o tetování	- 33 -
4.1.1 Rodiče.....	- 34 -
4.1.2 Partneři	- 35 -
4.1.3 Přátelé	- 36 -
4.1.4 Zaměstnání	- 36 -
4.1.5 Škola	- 36 -
4.1.6 Děti	- 37 -
4.2 Oděv	- 37 -
4.3 Reakce veřejnosti.....	- 39 -
5. Symbolika a významy tetování.....	- 41 -
5.1 Motivy dle osobního významu tetování pro informatorky	- 41 -

5.1.1 Životní situace	- 41 -
5.1.2 Vzpomínka	- 42 -
5.1.3 Zdroj síly a motivace	- 42 -
5.1.4 Odměna.....	- 43 -
5.1.5 Citová vazba, vyjádření pocitů	- 44 -
5.1.6 Tetování bez osobního významu pro informátorky.....	- 44 -
5.1.7 Proměna symboliky	- 44 -
5.2 Motivy dle grafického provedení	- 45 -
5.2.1 Old school.....	- 45 -
5.2.2 Fauna	- 46 -
5.2.3 Flora.....	- 47 -
5.2.4. Nápisy	- 47 -
5.2.5 Symboly.....	- 48 -
6. Zpětné hodnocení	- 49 -
6.1 Zpětné hodnocení bolesti.....	- 49 -
6.2 Proces hojení	- 50 -
6.3 Změna vnímání vlastního těla.....	- 50 -
6.4 Lítost.....	- 51 -
6.5 Změna přístupu k tetování	- 51 -
6.6 Hodnocení ostatních tetovaných osob	- 52 -
6.7 Další tetování	- 52 -
6.8 Hranice množství tetování	- 53 -
7. Závěr.....	- 54 -
Použitá literatura.....	- 58 -
Obrazová příloha	- 60 -
Seznam témat a otázek pro rozhovory.....	- 71 -

Úvod

Tetování je pro mne celoživotní vášní. Sama mám tetování několik a nepovažuji množství tetování na svém těle za konečné. Za dobu, kdy se o tetování zajímám intenzivněji, jsem dospěla k názoru, že ženy přikládají svým tetováním pro mne zajímavé významy a často se v jejich tetování zrcadlí poutavé životní příběhy. I já považuji svá tetování za podstatnou část mého života. Pro své první tetování jsem se rozhodla v období, kdy jsem procházela situacemi, které dodnes považuji za velmi důležité, zejména co se týče dopadu na formování mé identity. V okamžicích, kdy se projevilo, jak moc důležité je mít podporu přátel a rodinné zázemí, jsem měla potřebu vyjádřit své pocity právě formou tetování. Všechna má tetování se vážou ke konkrétním situacím a osobám, připomínají mi, čím jsem prošla, a nenechají mne zapomenout na osoby mému srdci blízké.

Ačkoliv jsem někdy litovala provedení tetování a část mého prvního tetování jsem si nechala po letech přetetovat (starý motiv jsem si nechala upravit), bylo to pouze z estetických důvodů a rozhodně nelituji ani jednoho svého tetování jako celku. Motivy mých tetování jsou pro mne natolik plné významů, že jsem si zcela jistá, že jich nebudu litovat ani v budoucnosti.

Ženy jsou již dlouhou dobu specifickou skupinou, která se nechává tetovat. Ženy v různých společnostech podstupovaly tetování mající jedinečné formy i významy, které u mužů neměly paralely. Rychlík ve své práci popisuje případy tetovaných žen a to již z období 2040 – 1780 př.n.l., kam je svým stářím řazena mumie egyptské kněžky Hathor, jejíž tělo bylo zdobeno drobným tečkováním na břicho a končetinách.¹ Na případu tetovaného „Ledového děvčete“, ženských ostatků nalezených roku 1993 v Ukoku, ukazuje Rychlík určitou symboliku, která řadila ženu do velmi důležitého společenského postavení, mohlo se jednat o léčitelku, věštkyni, či dceru některého z knížat.² Tetování provází ženy nejrozličnějších etnik od Havajců až po Germány či Araby. Jak je patrné z Rychlíkovy práce, tyto kmeny často přikládaly ženskému tetování speciální významy a symboliku. Tetování žen bylo často provázeno rituálními obřady a písněmi. Příklad takové písně uvádí Rychlík v kapitole o Maorském tetování:

---

¹ Rychlík, Martin: Dějiny odívání, Tetování, skarifikace a jiné zdobení těla, Nakladatelství Lidové Noviny, Vydání první, 2005, str. 63

² Tamtéž, str. 69 -70

*„Lehni si, dcero, ať ti pokreslí, vytetují bradu!
Aby, až přijdeš do cizího domu, neřekli:
Odkud je tato ošklivá žena?
Lehni si, dcero, ať ti pokreslí, vytetují bradu!
Aby ses, hezkou, slušnou stala,
aby, až přijdeš na slavnost, neřekli:
Odkud je tato žena s rudým pyskem?
Abychom tě udělaly půvabnou, pojd' a tetovat se dej...
Ozdobujeme tě, tetujeme v duchu Hine-te-iwa-iwa;
Tetujeme tě, aby pobřežního ducha,
poslal Randi do hlubin jezera, do pěnících se vln.
Tvoje krása se pojí s okrasou.“³*

Jak je patrné z obřadní písně, tetování mělo učinit ženu krásnější, usnadnit ji přijetí do manželovy rodiny a ochránit před zlými duchy. Ženy z Ong Tong Javy na Šalomounových ostrovech se poprvé nechávají tetovat kolem sedmého roku života, postupně svá tetování rozšiřují a tato umělecká díla jsou dokončena těsně před provdáním. U kmene Kajanů tetování jednoznačně řadilo ženu do určité společenské třídy, čím komplikovanější vzor, tím vyšší sociální postavení.⁴ Ženy asijského kmene Ainů si tetují pruh okolo úst, připomínající knír, tento proces začíná již v útlém dětství, kdy matka své dceři tetuje první část „kníru“. Celé tetování má být dokončeno v pubertě, signalizuje pohlavní zralost dívky. Bez takového tetování by se dívka nemohla vdát, uvádí Rychlík.⁵ Je tedy zřejmé, že tetování ženy často ukazovalo na její věk, sociální statut a připravenost přivést na svět potomky.

Rozšíření tetování v Evropě je spojováno s Jamesem Cookem, který ve svých lodních denících zaznamenal tetování domorodců na Tahiti a právě zde poprvé užil anglického termínu označující tetování – tatu, přeměno na tattoo, které se později začalo užívat celosvětově.⁶ Výraznější rozšíření tetování bylo možné až s vynálezem tetovacího strojku,

---

³ Rychlík, Martin: Dějiny odívání, Tetování, skarifikace a jiné zdobení těla, Nakladatelství Lidové Noviny, Vydání první, 2005, str. 109

⁴ Tamtéž. Str. 137

⁵ Tamtéž, str. 159

⁶ Tamtéž, str. 81

který výrazně urychlil celý proces tetování. Podrobněji se této pasáži věnuje kapitola o historii a praxi tetování.

Významy přiřkládané ženskému tetování se proměňují. V euroamerické společnosti se tetování žen původně pojí s jistou formou deviace, kdy byly tetované ženy vystavovány jako rarita v cirkusech či na bizarních představeních a karnevalech.⁷ Ženské tetování bylo často spojováno s označením prostitute a promiskuitnějších žen.⁸

Možná i z toho důvodu by ženské tetování mohlo často podléhat kritice a komentářům okolí, vzhledem k předsudkům, které mohou být ve společnosti stále ukotveny. Najde se řada žen, pro které je tetování jen módní záležitostí, což mnohdy podporuje i přístup médií, která ženské tetování označují buď za „sexy“ a „přitažlivé“, či naopak „odpudivé“ a „přehnané“. Stačí zadat do internetového vyhledávače slovní spojení „ženské tetování“ a několik prvních odkazů ukazuje „motivy pro sexy holky“ nebo nejznámější ženské celebrity a jejich tetování. Rovněž existují mnohé webové stránky věnované ženskému tetování jako například galerie na stránkách Pinterest, Tumblr či Facebook, kde je možné nalézt množství fotografií ženských tetování, a to od decentních fotografií až po fotografie s erotickým nádechem. V současnosti většina tetovaných žen nepovažuje své tetování za symbol promiskuity či pouhý módní doplněk, ale přiřkládají mu mnohé další osobní významy.

Z vlastní zkušenosti vím, že motivace vedoucí k tetování může být zlomová životní situace, kdy má člověk potřebu uzavřít nějakou životní etapu a otevřít novou. Jedná se o situace typu „stojím na vlastních nohou a přebírám zodpovědnost za vlastní život“. Tetování by tedy mohlo do jisté míry být určitým přechodovým rituálem, který už nebývá prováděn veřejně na oslavě, ale soukromě v tetovacím salonu, kdy je proces tetování intimní záležitostí daného jedince.

Tetování se pro ženy stává jistou formou identifikace sebe sama, umožňuje jim naplnit jejich touhy po módním kousku, kterým se odliší od okolí, stejně tak jako jim mnohdy dodává sebedůvěru a pocit jedinečnosti.

Práce je rozdělena na šest částí. V teoretické části je problematika tetování žen a motivace k tetování popsána na základě dostupné literatury, rovněž je zde uvedena historie tetování a popis samotného procesu tetování. V metodologické části jsou shrnuty postupy použité během výzkumu, metodika sběru dat a analytické postupy. Empirická část je pak

---

⁷ Sanders, Clinton: Customizing the body: the art and culture of tattooing. Rev. and expanded ed. Philadelphia: Temple University Press, 2008, str. 18; Rychlík, Martin: Dějiny odívání, Tetování, skarifikace a jiné zdobení těla, Nakladatelství Lidové Noviny, Vydání první, 2005, str. 243

⁸ Schiffmacher, Hank (Ed.): 1000 Tattoos, Taschen GmbH, Köln, 2005, str.20

členěna na čtyři základní kategorie – aspekty ovlivňující rozhodování o tetování, zacházení s tetováním, symbolika a významy tetování a zpětné hodnocení celého procesu.

1. Teoretické ukotvení

1.1 Historie a praxe tetování

Tetování označuje trvalé zbarvení kůže za pomoci jehel, které vpichují barvivo do kůže. Tato tělesná změna je víceméně nevratná, bolestivá a mnohdy budí rozporuplné reakce okolí od bezmezného nadšení až po znechucení a odpor. Jistý vliv na tyto reakce může mít i fakt, že některá náboženství tatuáž výslovně zakazují (křesťanství, islám, judaismus), jelikož lidské tělo je podle těchto náboženství samo o sobě dokonalé. Tetování v sobě nese jakési tajemno a prvek vzdoru, které jinému běžnému zkrášlování těla chybí, což možná činí tetování tak přitažlivým.⁹

Tetování, je známé ve všech světových kulturách od dob prehistorických po současnost, což ovšem nutně neznamená, že mu ve všech kulturách byla přikládána stejná důležitost.¹⁰ Nicméně tetování je ze strany historiků, znalců umění a kultury a sociologů velmi často opomíjeno, ačkoliv jak řekl Edmond Locard, se jedná o formu umění, která jako plátna využívá živé tkáně, což toto umění činí nejušlechtlejším ze všech.¹¹

S rozšířením tetování do Evropy je spojován cestovatel James Cook, který po svém návratu z cest vyprávěl o tetovaných domorodcích na Tahiti. Své poznatky zaznamenával do lodního deníku: „*Obě pohlaví si malují svá těla, tatují (tattoo), jak to nazývají svým jazykem. To je děláno barvou černou pod kůži, což je nastálo.... Metodu jejich tatování popíšu. Barvou, kterou používají, je tmavá čern, získaná z drti druhu olejového oříšku, jinak užívaného místo svíček. Nástroj na propichování kůže je dělán z velmi tenké ostré kosti neb mušle, čtvrt palce až palec a půl široké, k účelu tomu určenému, a okolo palce a půl dlouhé...*“¹² V této pasáži se poprvé objevují anglické termíny pro označení tetování, přepisované jako tatu, tattoo či tattaw. Datem prvotního zapsání slova „tetování“ je alespoň v západní civilizaci červenec roku 1769.¹³ Původní tahitské slovo *tatau* skrývalo význam „označovat“, samojské *tautau*

---

⁹Rychlík, Martin: Dějiny odívání, Tetování, skarifikace a jiné zdobení těla, Nakladatelství Lidové Noviny, Vydání první, 2005, str. 9

¹⁰Schiffmacher, Hank (Ed.): 1000 Tattoos, Taschen GmbH, Köln, 2005, str. 6

¹¹ Rychlík, Martin: Dějiny odívání, Tetování, skarifikace a jiné zdobení těla, Nakladatelství Lidové Noviny, Vydání první, 2005, str. 10

¹² Tamtéž, str. 81

¹³ Tamtéž, str. 81

bylo výrazem pro „kreslit“ a malajské *tatu* označovalo „ránu“. Angličtina pak přeměnila původní výrazy v *tattoo*, které se v různých jazykových obměnách uchytilo po celém světě.¹⁴

K výraznému rozšíření tetování přispěl vynález tetovacího strojku, který si nechal patentovat Samuel O'Reilly 8. prosince 1891 pod názvem *tattaugraph*. Vylepšenou verzi injekčního strojku, která zůstala do současnosti víceméně nezměněna, si nechal patentovat Charlie Wagner. Díky vynálezu elektrického strojku se práce na tetování výrazně urychlila, byla méně bolestivá a ve výsledku levnější. Což mělo za následek rozšíření tetování do všech společenských vrstev. Co ovšem utrpělo, byla kvalita tetování. Docházelo k častému kopírování vzorů mezi jednotlivými salony, což udělalo z umění pouhé řemeslo.¹⁵ Tetování dobylo jak Ameriku, tak starý kontinent, bez rozdílu oblíbenosti u mužů či žen. „*Na počátku 20. století byly pryč ve Francii dívky tetováním tak posedlé, že tetovací studia stávala hned vedle obchodů se šperky.*“¹⁶

Druhá světová válka s sebou přinesla užití tetování k označení nežádoucích jedinců či nadřazených a výjimečných příslušníků jednotek SS.¹⁷ S ohledem na zrudnost válečného období, zájem o tetování po válce poklesl, ale zároveň s sebou přinesl řadu vlasteneckých motivů. Tetování se opět stalo hlavně doménou mužů. „*Známý tatér z Chicaga vzpomíná na tuto dobu: „Když jsem konečně odhalil potíže, které vždy provázely ženské tetování, založil jsem svůj přístup na odmítání žen, dokud jim nebylo jedenadvacet let, nedoložily mi svatební listinu a nebyly doprovázeny manželem. Jedinou výjimkou byly lesbičky... V těch upjatých a nepřejících padesátých letech musela studia kvůli naštvaným mužům, rozčileným rodičům a přátelům nebo milencům přijímat zákaznice jen s velikou opatrností.*“¹⁸

V Evropě bylo tetování na počátku 20. století rozšířeno hlavně mezi námořníky a příslušníky dělnické třídy. Později tetování určovalo příslušnost k jistým skupinám jako například motorkářům nebo vězňům.¹⁹ Během osmdesátých let si tělesné modifikace osvojilo hnutí gayů a punková subkultura, kteří ho používali hlavně jako protest proti konzervativním

---

¹⁴ Rychlík, Martin: Dějiny odívání, Tetování, skarifikace a jiné zdobení těla, Nakladatelství Lidové Noviny, Vydání první, 2005, str. 81

¹⁵ Tamtéž, str. 219

¹⁶ Tamtéž, str. 221

¹⁷ Tamtéž, str. 225

¹⁸ Tamtéž, str. 225

¹⁹ Wohlrab, Silke; Stahl, Jutta; Kappeler, Peter M.: *Modifying the body: Motivations for getting tattooed and pierced*, Body Image 4, 2007, str. 87

normám střední třídy společnosti. Až zhruba do devadesátých let zůstalo tetování provokativní součástí různých subkultur.²⁰

Tetování se stalo doplňkem, který společnost neakceptovala a považovala jej za známku jisté míry deviace. Až právě do devadesátých let bylo tetování často považováno za znak deviace na základě několika hledisek. Deviace jako něco, co člověka vylučuje z běžné společnosti; tetování jako něco neobvyklého a vzácného; tetování jako vyústění nevhodného chování. Na počátku devadesátých let bylo od této charakteristiky tetování upuštěno (alespoň dle posledních dvou hledisek), jelikož se tetování mnohem více rozšířilo a tudíž bylo považováno za méně neobvyklé či deviantní.²¹

Tetování se začalo šířit mezi běžnou populací v polovině 20. století, kdy si jej oblíbili i veřejně známé osobnosti, jako například sportovci a herci ale největšího rozmachu dosáhlo až na jeho sklonku, kdy o tetování uvažovalo čím dál více lidí, což Sanders logicky vysvětluje: „Pochopitelně čím více lidí je tetovaných, tím více lidí přichází do kontaktu s tetovanými lidmi a tím více lidí považuje za rozumné a žádoucí pořídit si tetování.“²²

Jsou zaznamenány proměny ve vývoji tetování samotného. Začátek devadesátých let je považován za druhou renesanci tetování, kdy se toto umění odtrhlo od svého dělnického původu a rozšířilo se i mezi střední třídou. Předem dané vzory, které byly dostupné u řemeslníků, se vyvinuly v obrazce vytvářené profesionálními výtvarníky na míru zákazníkov. ²³ Tetování coby obživě se začalo věnovat mnohem více mladých lidí i s vyšším vzděláním, ačkoliv tetování patřilo stále na pomezí mezi řemeslem, uměním a zaměstnáním. Zvýšila se hlavně kvalita provedení a rozšířila se barevná škála tetování.²⁴

Zákaznická poptávka po tetování se celkově změnila, od kmenových značek, přes cirkusové či kriminální tetování se tetování proměnilo v ceněné šperky a to i v nejvyšších společenských kruzích. Amatérsky prováděné obrázky se vyvinuly v umělecká díla, která zdobí nejen mužská, ale i ženská těla. V celosvětovém měřítku se nechává tetovat mnohem

---

²⁰ Wohlrab, Silke; Stahl, Jutta; Kappeler, Peter M.: *Modifying the body: Motivations for getting tattooed and pierced*, Body Image 4, 2007, str. 87; Pitts, Victoria L., *In the flesh – the cultural politics of body modification*. New York: Palgrave Macmillan, 2003, str. 5

²¹ Sanders, Clinton: *Customizing the body: the art and culture of tattooing*. Rev. and expanded ed. Philadelphia: Temple University Press., 2008, str.vii-viii

²² Sanders, Clinton: *Customizing the body: the art and culture of tattooing*. Rev. and expanded ed. Philadelphia: Temple University Press, 2008, str. ix Vlastní překlad (Alžběta Mušková), originální znění: „Understandably then, as more people are tattooed, more people have contact with those who are tattooed and more people see it as reasonable or desirable to acquire a tattoo.“

²³ Tamtéž, str. 10

²⁴ Tamtéž, str. 227

více žen, než tomu bylo v minulosti. Stejně tak se proměnil způsob, jakým lidé s tetováním zacházejí. Již se za něj nestydí a ve většině případů ho cíleně neskrývají. Někdy ho dokonce zcela vědomě vystavují.²⁵

Tetování není jen pouhý obraz na lidském těle, stává se součástí identity každého tetovaného člověka. Rovněž tetování člověka řadí v očích ostatních do určité sociální skupiny. Na základě tetování jsou lidé posuzováni svým okolím, s čímž se mnohdy pojí různé předsudky a stereotypy.²⁶ Motivy, které lidé pro svá tetování volí, a to, jakým způsobem je kombinují, o jejich nositelích mnohé vypovídá, a nejen o nich, ale i tom, kdo volbu motivu ovlivnil.²⁷ Přestože je tetování čím dál tím méně znakem deviace, rozsáhlá tetování jsou podle Vaila stále něčím neobvyklým.²⁸

D. Angus Vail popisuje rozdíl mezi lidmi, kteří mají tetování, a lidmi, kteří jsou tetováni. Tetování těch, „kteří mají tetování“, se nijak neliší od jejich osobního stylu, a je možné ho zcela oddělit od jejich identity. Oproti tomu lidé „kteří jsou tetováni“, považují svá tetování za sbírku zážitků a pamětí svého života, která je jejich nedílnou součástí a formuje jejich identitu.²⁹

Dnes prochází tetování proměnou, kdy se z pouhého řemesla, které nebylo přijímáno příliš pozitivně, postupně stává skutečné umění, které má šanci být lépe akceptováno společností.³⁰

Většina tetovaných lidí se někdy ocitla středem pozornosti právě kvůli svému tetování. Kladná hodnocení svých tetování přijímají s radostí, naopak negativní komentáře mohou vést k cílenému skrývání tetování před určitými lidmi.³¹

---

²⁵ Sanders, Clinton: Customizing the body: the art and culture of tattooing. Rev. and expanded ed. Philadelphia: Temple University Press, 2008, str. 10

²⁶ Tamtéž, str. 41

²⁷ Vail, D. Angus: "Tattoos are like potato chips... you can't have just one". The process of becoming and being a collector. *Deviant Behavior*. 20 (3), 1999, str. 258

²⁸ Tamtéž, str. 259

²⁹ Tamtéž, str. 270

³⁰ Sanders, Clinton: Customizing the body: the art and culture of tattooing. Rev. and expanded ed. Philadelphia: Temple University Press, 2008, str. 24; Str. 32

³¹ Tamtéž, str. 53; str. 54

1.2 Motivace k tetování

Tělesné modifikace se v lidské kultuře objevují již po staletí. V nedávné době se ale tetování, tělesné modifikace a piercing začaly stávat stále populárnějšími.³² Proto je důležité porozumět pohnutkám, které vedou k rozhodnutí nechat se tetovat.³³

Jak popisuje ve své práci Silke Wohlrab, tělesné modifikace mají dlouhou historii a jsou známé z různých kultur jak v Asii, tak Africe, Americe či Evropě. Ať už se jednalo a jakoukoliv kulturu, vždy s sebou tetování neslo velmi specifický význam a symboliku. Piercing byl často používán během iniciačních obřadů, kterými byl jedinec řazen do určité sociální či věkové skupiny, zatímco tetování bylo užíváno k označení náboženské příslušnosti, síly nebo sociálního statusu.³⁴

Existuje velmi široká škála důvodů, pro které se lidé nechávají tetovat. Závisí na mnohých faktorech, které ovlivní rozhodnutí jedince pro tetování. „*V první řadě, pokud jde o výmluvné obrazce, či dokonce umělecké výtvary, slouží tetování ke zkrášlení kůže. Nezřídka dokládá dosažení jistých životních mezníků, velmi často kupříkladu pohlavní zralost. Tetováním mohou být vysílány i sexuální signály nebo může vyjadřovat niterný stav člověka – lásku, nenávisť, smutek či touhu po pomstě. Kromě toho mohou skrytě nošená znamení odrážet politické přesvědčení nebo náboženské vyznání. Další skupina tetování upozorňuje například na zařazení ve společnosti, vlastnická práva, zmocnění, původ nebo identitu, příslušnost k nějaké skupině; v neposlední řadě lze tetováním vyjádřit i výkony, například počet usmrcených nepřátel, množství skolených zvířat či dobytých žen. Konečně existují i tetování nebo i vypalování určitých znaků (tzv. kauterizace) s údajným léčebným účinkem.*“³⁵

Tetování je často prováděno i z kosmetických důvodů, ať už se jedná o oční linky, obočí, kontury rtů, nebo dobarvení jizev a zakrytí mateřských znamének. V tomto případě je tetování prostředkem k vylepšení estetického dojmu člověka.³⁶ Tetování může být symbolem

---

³² Sanders, Clinton: Customizing the body: the art and culture of tattooing. Rev. and expanded ed. Philadelphia: Temple University Press., 2008, str. viii

³³ Wohlrab, Silke; Stahl, Jutta; Kappeler, Peter M.: Modifying the body: Motivations for getting tattooed and pierced, Body Image 4, 2007, str. 87

³⁴ Tamtéž, str. 87; Gennep, A. van, Přejchodové rituály. Systematické studium rituálů, Nakladatelství Lidové noviny, Praha, 1997; Sanders, Clinton: Customizing the body: the art and culture of tattooing. Rev. and expanded ed. Philadelphia: Temple University Press., 2008, str. 10

³⁵ Rychlík, Martin: Dějiny odívání, Tetování, skarifikace a jiné zdobení těla, Nakladatelství Lidové Noviny, Vydání první, 2005, str. 40

³⁶ Schiffmacher, Hank (Ed.): 1000 Tattoos, Taschen GmbH, Köln, 2005, str. 18

vítězství či porážky, vyjádřením radosti či smutku, může být součástí obřadu či rituálu doprovázeného zpěvem a tancem. Někteří lidé se nechávají tetovat na základě určitých vizí a slibů. Tetování může být dobrovolné, dobře promyšlené rozhodnutí, ale i důsledek nátlaku nebo rozjařené spontánní mysli. Takové spontánní rozhodnutí může být důsledkem přemíry pozitivního alkoholu či drog, a v takovém případě není člověk zcela zodpovědný za svá rozhodnutí.³⁷ Další aspektem tetování je erotický podtext, který činí tělo sexuálně přitažlivějším a zajímavějším.³⁸ Neméně častým motivem tetování jsou i významná data v životě člověka. Datum svatby, den kdy se narodil či zemřel milovaný člověk, den spojený s důležitou vzpomínkou, nehledě na to zda dobrou či špatnou. Pojítkem všech těchto motivů je dle Schiffmachera touha po zdůraznění osobní identity.³⁹

Výjimkou nejsou ani tetování, která nesou zprávu pro případ úrazu. Například označení krevní skupiny, což může v případě vážného úrazu ušetřit drahocenné minuty. Nejznámějším tetováním za účelem označení a identifikace jsou pravděpodobně číselná tetování používaná k označení Židů za druhé světové války. Tato tetování sloužila nejen jako číselný údaj, kterým byli vězni v koncentračních táborech označeni pro administrativní účely, ale zároveň měla za úkol odebrat vězňům jejich identitu. Díky tomuto tetování se stali pouhým číslem v registru.⁴⁰ Když porovnáme tento konkrétní příklad se současným tetováním, ukazuje se protiklad, kdy se lidé, za pomoci tetování, naopak snaží odlišit a vyjádřit svou jedinečnost.⁴¹ Ve srovnání současného tetování s tetováním nezápadočeských společností dospějeme k podobnému závěru. „... *tatuáž byla svou podstatou kolektivní, v mnoha rovinách symbolická, společným významem integrovala komunitu a brala na sebe řadu funkcí. Dnešní tetování má ve většině případů soukromé významy, v zásadě jedince odlišuje, vyjadřuje odstup od ostatních a původně složitý funkční celek posunuje blíže k primárně estetickému obsahu.*“⁴²

Wohlrab ve své práci popisuje obdobné kategorie motivace k tetování jako Schiffmacher - estetický prvek, individualitu, osobní příběhy, skupinové vztahy a závazky,

---

³⁷ Schiffmacher, Hank (Ed.): 1000 Tattoos, Taschen GmbH, Köln, 2005, str. 9

³⁸ Tamtéž, str. 14

³⁹ Tamtéž, str. 15

⁴⁰ Tamtéž, str. 17

⁴¹ Rychlík, Martin: Dějiny odívání, Tetování, skarifikace a jiné zdobení těla, Nakladatelství Lidové Noviny, Vydání první, 2005, str. 12

⁴² Tamtéž, str. 13

spiritualitu a kulturní tradici, sexualitu, a uvádí i další kategorie - fyzickou odolnost, vzdor, závislost a žádný specifický důvod pro tetování, který Schimacher rovněž zmiňuje, nikoliv však jako samostatnou kategorii.⁴³

Estetický prvek je neodmyslitelnou součástí tetování, stejně tak jako touha po zdůraznění individuality nositele tetování. Osobní příběhy zachycené prostřednictvím tetování často volí pro svá tetování ženy, které skrze tetování získávají zpět kontrolu nad svým tělem a podstupují formu rituálního uzdravení se z prožitých traumat.⁴⁴ Příslušnost k sociální skupině je v práci Wohlrab shodná se zjištěními, která uvádí Schiffmacher, tedy že tetování bylo a je často užíváno jako symbol sounáležitosti mezi párem či větší skupinou osob, kteří vyznávají stejné hodnoty.⁴⁵ Což souvisí s kulturní tradicí a spiritualitou, kdy se jedinci nechávají tetovat právě z důvodu příslušnosti k určité kultuře vyznávající specifické tradiční hodnoty.

Tetování na určitých místech či takové tetování, které zdůrazňuje křivky lidského těla, může být motivací, vedoucí jedince k tetování, za účelem zvýšení své fyzické sexuální přitažlivosti pro potencionální partnery.⁴⁶ Vlastní fyzickou odolnost si nositelé tetování dokazují právě během samotného tetovacího procesu, kdy podstupují mnohdy několik hodin trvající bolest, která se postupem času stupňuje. Zároveň dochází k uvolňování endorfinů, které mohou jedinci způsobovat příjemné stavy a právě tyto pocity mohou vést k dalším a dalším tetováním, která naplňují možnou touhu po bolesti.⁴⁷

Uvolňování endorfinů spojené s bolestivým procesem tetování se může stát závislostí, kdy jedinec vyhledává další tetování ať už z důvodu touhy po bolesti, či nutkání zaplnit prázdná místa na svém těle.⁴⁸

Často zmiňovanou motivací pro tetování je dle výzkumu Wohlrab vzdor ať už vůči společnosti, či například rodičům. Tetování může působit provokativně nejen kvůli své definitivnosti, ale i proto, že bývalo spojováno s určitými společenskými deviacemi.⁴⁹

---

⁴³ Wohlrab, Silke; Stahl, Jutta; Kappeler, Peter M.: Modifying the body: Motivations for getting tattooed and pierced, *Body Image* 4, 2007, str.89

⁴⁴ Tamtéž, str. 89-90

⁴⁵ Tamtéž, str. 91

⁴⁶ Tamtéž, str.91

⁴⁷ Tamtéž, str. 91

⁴⁸ Tamtéž, str. 91; Vail, D. Angus: "Tattoos are like potato chips... you can't have just one". The process of becoming and being a collector. *Deviant Behavior*. 20 (3), 1999, str.266

⁴⁹ Wohlrab, Silke; Stahl, Jutta; Kappeler, Peter M.: Modifying the body: Motivations for getting tattooed and pierced, *Body Image* 4, 2007, str.91

Není neobvyklé, že lidé pro svá tetování nemají žádný konkrétní důvod, mnohdy je jejich tetování impulsivním rozhodnutím, či rozhodnutím pod vlivem omamných látek, jak uvádí i Schiffmacher.⁵⁰

Faktem zůstává, že tetování k jeho nositeli neodmyslitelně patří a stává se jeho součástí. Význam tetování vzniká hlavně díky samotnému nositeli, který svému tetování přiřazuje symboliku, ať už je jakákoliv, podstatné je, že pro něj má smysl. „*Přesto nesmíme zapomínat, ani na druhou stranu mince: samotná podstata tetování je sociální – každý jedinec vnímá, jak jej posuzují ostatní.*“⁵¹

V současné době je lidské tělo stále více odhalováno a jeho prostřednictvím komunikujeme s okolním světem. Lidé touží po vzrušujících prožitcích, a tím bezpochyby tetování či jiné formy tělesných modifikací rozhodně jsou.⁵² Tetování se rozšířilo do všech vrstev společnosti od učitelů a lékařů, přes právníky, po modelky, herečky, sportovce a mnohé další.⁵³

1.3 Proces tetování

Všechny známé tetovací techniky mají shodný princip – dostat barvivo přes vrstvy pokožky. Nejběžnějším způsobem je zanesení barviva pomocí jehly, která kůži propichuje. Jakmile se barevná směs dostane do kůže, již neexistuje mechanismus, který by uměl pigment z kůže vyloučit.⁵⁴

Místo zvolené pro tetování je očištěno, vydezinfikováno, v případě ochlupení, oholeno. Následně se na místo obtiskne předem vyhotovená šablona, která slouží jako podklad pro výsledný motiv.⁵⁵ Mnohdy tatér kreslí za pomoci speciální tužky motiv přímo na kůži. Veškeré nástroje používané při tetování jsou sterilní, tatér pracuje v rukavicích. Proces tetování postupuje od obrysů, k jemným detailům. Jehly upevněné v elektrickém strojku jsou namáčeny do barvy a následně je barva aplikována do kůže. Přebytek barvy se shlukuje na

---

⁵⁰ Wohlrab, Silke; Stahl, Jutta; Kappeler, Peter M.: *Modifying the body: Motivations for getting tattooed and pierced*, Body Image 4, 2007, str.91

⁵¹ Rychlík, Martin: *Dějiny odívání, Tetování, skarifikace a jiné zdobení těla*, Nakladatelství Lidové Noviny, Vydání první, 2005, str. 60

⁵² Tamtéž, str. 13

⁵³ Tamtéž, str. 231

⁵⁴ Tamtéž, str. 29-30

⁵⁵ viz Obrazová příloha, obr. 18-24, pozn. autorky

kůži, tudíž je nutné přebytečnou barvu a s ní i malé množství krve otírat. Od zákazníka je vyžadována pokud možno nehybnost, aby byla zaručena preciznost práce. Nicméně přestávky jsou možné a závisí pouze na domluvě tatéra a jeho zákazníka. Rozsáhlejší motivy se rozdělí na více sezení. Hotové tetování je očištěno dezinfekcí a zakryto fólií, aby bylo zabráněno zanesení možné infekce. Po přibližně 24 hodinách je možné fólii sundat, tetování pravidelně omývat desinfekčním mýdlem a natírat speciální mastí urychlující hojení kůže.⁵⁶

Délka samotného tetování je závislá na rozměru, barevnosti a umístění motivu, stejně tak jako na šikvosti tatéra a prahu bolesti člověka, který se nechává tetovat. Bolestivost procesu je rovněž faktorem, který ovlivňuje volbu umístění tetování. Místa s tenkou kůží, kde jsou snadno hmatatelné kosti (například nártý nebo žebra), jsou považována za velmi bolestivá, stejně tak jako místa, kde je velké množství nervových zakončení, zatímco například tetování paže je spojováno s menší bolestivostí.⁵⁷

Stejně tak cena tetování je závislá na výše uvedených faktorech, přidává se k nim však i role vztahu k tatérovi. Sama jsem se setkala s přátelskou slevou, kdy tatér ví, že já jsem spokojená s jeho prací a budu se k němu vracet pro další tetování. Tudíž sleva, kterou mi dá teď, je pro něj formou dlouhodobé investice. Tato zkušenost se objevila i u některých informátorek, které mají „svého“ tatéra a k jinému nechodí.

Cena se pohybuje řádově v tisících korun, nejnižší částka bývá většinou právě jeden tisíc korun a to i v případě velmi malých tetování. Tatér musí mít zaplacený materiál – barvy, jehly, antibakteriální mýdlo a další náčiní použité při tetování. A samozřejmě musí mít zaplacenou i svou vlastní práci, která mnohdy zahrnuje i hodiny strávené nad navrhováním motivu a konzultace s klientem. Rozsáhlejší tetování se mohou vyšplhat i do desítek tisíc korun. Taková tetování však jsou většinou rozdělena do více sezení, zejména z časové náročnosti procesu a nutnosti nechat kůži dostatek času k zahojení.

1.4 Ženské tetování

Je zřejmé, že ženy a muži se v různých ohledech liší.⁵⁸ Ať už hovoříme o zjevných biologických odlišnostech, nebo o osobnostních rozdílech obou pohlaví, rozdíly mezi nimi existují. Muži jsou v každodenním životě považováni za útočnější, statečnější, extrovertnější,

---

⁵⁶ Rychlík, Martin: Dějiny odívání, Tetování, skarifikace a jiné zdobení těla, Nakladatelství Lidové Noviny, Vydání první, 2005, str. 229

⁵⁷ Tamtéž, str. 48

⁵⁸ Oakleyová, Ann: Pohlaví, gender a společnost., Praha, Portál., 2000, str. 15

oproti tomu ženy jsou popisovány jako citlivější a vnímavější co se týče vztahu k ostatním lidem, více závislé na emocionálních vztazích, orientované na domov a emočně labilnější.⁵⁹

Není zcela prokazatelné, nakolik jsou tyto osobnostní rozdíly mezi muži a ženami vrozené a nakolik se jedná o produkt společnosti. Oakleyová popisuje, že kultura, v které jedinec žije, má podstatnou roli na formování mužské a ženské osobnosti.⁶⁰ Ženy i muži mají společností určenou roli, která předpokládá určité vzorce chování, tedy například u žen péči o rodinu a potomky, u mužů pak zejména hmotné zajištění rodiny, pracující ženy musí kvůli těhotenství a péči o děti mnohdy přerušit kariéru, čímž je jejich pracovní růst zbrzděn a stávají se závislými na podpoře partnera či společnosti, v protikladu vůči mužům. Což jasně poukazuje na odlišnosti v mužských a ženských rolích.⁶¹

Lze tedy předpokládat, že i přístup mužů a žen k tetování se bude lišit. Nicméně obsahem této práce je reflexe ženských nositelek tetování.

Tetování v současnosti podstupují jak muži, tak ženy, ale obě pohlaví přikládají svým tetováním různé významy, volí jiná umístění a motivy. Volba umístění tetování je závislá na mnoha faktorech. Zatímco muži velmi často umísťují tetování například na paži či rameno⁶², ženy většinou volí skrytější místa, lopatku, boky, podbřišek, záda a bedra nebo hrudník.⁶³ Možnost skrýt a odhalit tetování v závislosti na situaci je mnohdy jedním z hlavních kritérií, která určují umístění motivu.

Sanders uvádí, že ženy většinou považují tetování za intimní záležitost, kterou chtějí sdílet pouze s lidmi jim blízkými a častěji volí menší motivy, které je snadné skrýt. Oproti tomu muži převážně nepřikládají tetování intimní symboliku a často je umísťují na víceméně běžně viditelné místo, jako je právě paže, kde je v případě nutnosti možné tetování skrýt, ale po většinu času může zůstat odhalené.⁶⁴

Jak ukazuje např. Victoria Pitts, není výjimečné, že ženy často volí tetování či jiné tělesné modifikace za účelem získání kontroly nad svým vlastním tělem a překonáním možných traumat. Mnohé ženy se setkaly s různými formami sexuálního zneužívání, násilí či

---

⁵⁹ Tamtéž, str. 45

⁶⁰ Tamtéž, str. 64

⁶¹ Tamtéž, str. 117-118

⁶² Sanders, Clinton: Customizing the body: the art and culture of tattooing. Rev. and expanded ed. Philadelphia: Temple University Press., 2008, str. 47

⁶³ Tamtéž, str. 48

⁶⁴ Sanders, Clinton: Customizing the body: the art and culture of tattooing. Rev. and expanded ed. Philadelphia: Temple University Press, 2008, str.48-50

omezování ze strany partnera, blízkých přátel nebo rodiny. Tělesné modifikace, včetně tetování jim pomáhá vyrovnat se s těmito zkušenostmi. Pitts vysvětluje, že tělo je pro ženy jednou z mála věcí, které skutečně vlastní pouze ony a mohou s ním naložit dle své vlastní vůle, čímž získávají zpět kontrolu nad svým vlastním životem.⁶⁵

Ženy, které se nechaly tetovat, čelí rozmanitým reakcím svého okolí, od obdivu přes lhostejnost po znechucení. Z těchto důvodů si mnohé ženy vyberou pro tetování takové místo, které lze snadno skrýt před zraky veřejnosti. Ale je prakticky nemožné skrýt tetování před svým partnerem. Sanders ve své práci popisuje případy, kdy bylo tetování žen hodnoceno odlišným způsobem, než tetování mužů. Ženské tetování bylo považováno za nevhodné, zatímco mužské tetování bylo v pořádku, případně nebylo komentováno vůbec.⁶⁶

Je tedy patrné, že ženy nepovažují tetování pouze za módní doplněk, ale za součást jejich vlastní identity. Dle mého názoru může tento výzkum pomoci rozkrýt specifika ženského tetování.

2. Metodologie a etika výzkumu

2.1 Výzkumný problém, výzkumné otázky

Cílem práce bylo zjistit, proč se ženy nechávají tetovat, jaké jsou významy jejich tetování a jakým způsobem tuto úpravu těla přijímá jejich okolí, ať už v soukromí, či na veřejnosti

Výzkumné otázky byly následující:

Proč se ženy nechávají tetovat a jaké aspekty ovlivňují rozhodování o tetování?

Jakým způsobem tuto úpravu těla přijímá jejich okolí, ať už v soukromí, či na veřejnosti?

Jakým způsobem ženy se svým tetováním zacházejí, zda ho v určitých situacích skrývají a z jakého důvodu?

Jak se vyrovnávají s reakcemi svého okolí na jejich tetování?

Jaké jsou významy jejich tetování?

Jak zpětně hodnotí své vlastní rozhodnutí nechat se tetovat?

---

⁶⁵ Pitts, Victoria L.: "Reclaiming" the Female Body: Embodied Identity Work, Resistance and the Grotesque. *Body & Society*. 4 (3), pp. 67–84, doi: 10.1177/1357034X98004003004., 1998, str. 71, str. 74

⁶⁶ Sanders, Clinton: *Customizing the body: the art and culture of tattooing*. Rev. and expanded ed. Philadelphia: Temple University Press., 2008, str. 56

2.2 Výzkumná strategie

Zvolila jsem kvalitativní výzkum, vzhledem k tématu, které je velmi osobní a vyžaduje specifický přístup. Kvalitativní výzkum byl vhodnou strategií pro tuto práci, jelikož mi umožnil získání podrobných informací, které by nebylo snadné zachytit pomocí kvantitativního výzkumu⁶⁷, a detailní porozumění dané problematice.

Hlavními výhodami kvalitativního výzkumu byla možnost získání podrobného popisu a vhledu při zkoumání daného problému. Rovněž bylo možné výzkum provádět v prostředí, které si informátorky samy zvolily, na základě vlastních preferencí. Výzkum mohl reagovat na aktuální podmínky. Nevýhodou je nemožnost výsledky kvalitativního výzkumu generalizovat na celou populaci či do jiného prostředí.⁶⁸

2.3 Techniky sběru dat

Výzkum byl založen na polostrukturovaných rozhovorech, které ženám umožnily otevřeně se vyjádřit a podělit se o své názory, zkušenosti a relevantní podstatné detaily.

Polostrukturovaný rozhovor byl částečně řízený, založený na předem dané osnově okruhů, které usnadnily zaměření pozornosti na zkoumané téma a které bylo potřeba v průběhu rozhovoru probrat. Nicméně pořadí otázek a jejich formulace mohla být výzkumníkem pozměněna. Výzkumník měl volnost, i co se týče formulace otázek, podle konkrétní situace. Rovněž tato osnova témat umožňovala provést rozhovory s několika různými lidmi a zachovat přitom jistou strukturu, což usnadnilo analýzu transkriptů.⁶⁹

Dotazovala jsem se informátorek zejména na motivace a aspekty ovlivňující rozhodování o tetování, způsoby jakými se svým tetováním zacházejí a případné změny, které tetování vneslo do jejich životů.

Podstatou rozhovoru bylo získat detailní informace o životě tetovaných žen, bylo tedy nutné zajistit přátelskou a uvolněnou atmosféru. Rozhovory probíhaly v prostorech, které zajišťovaly vhodnou atmosféru pro rozhovor na základě osobních preferencí informátorky.

V průběhu rozhovoru jsem se nejprve soustředila na otázku, co motivuje ženy k rozhodnutí nechat se tetovat. Co zohledňovaly během procesu rozhodování (např.: umístění,

---

⁶⁷ Strauss, Anselm; Corbinová, Juliet: Základy kvalitativního výzkumu, Postupy a techniky metody zakotvené teorie, Sdružení podané ruce, Brno, Nakladatelství Albert, Boskovice., 1999, str. 11

⁶⁸ Hendl, Jan, Kvalitativní výzkum, Základní metody a aplikace, Praha, Portál, Vydání první, 2005, .str. 52, tab. 2.5 – Přednosti a nevýhody kvalitativního výzkumu

⁶⁹ Tamtéž, str. 164; str. 174

motiv, velikost, možnost skrýt či odhalit tetování, případné reakce okolí). Dále pak, jak informátorky samy vnímaly tuto změnu vlastního těla, jak prožívaly samotný proces tetování a zda jsou s výsledkem spokojené. Poté jsem pozornost zaměřila na reakce nejbližšího okolí informátorek – rodiny, přátel, kolegů, nadřízených, ale i na to, jak se informátorky vyrovnávají s možnými reakcemi na veřejnosti a jakým způsobem se svým tetováním zacházejí – např. na ulici, v MHD, v zaměstnání, ve škole či u lékaře. Pozornost byla zaměřena i na možnou symboliku, kterou svým tetováním informátorky přikládají. Výzkum se zabýval zpětným hodnocením – tedy jak své rozhodnutí nechat se tetovat informátorky vidí s odstupem času. Se souhlasem informátorek byl rozhovor nahráván a doplněn o obrazovou dokumentaci jejich tetování.

Rozhovor jsem ukončila poděkováním za spolupráci a účast ve výzkumu, v případě zájmu informátorky jim umožním nahlédnutí konečných výsledků výzkumu.

2.4 Výběr vzorku

Pro výzkum jsem volila dospělé ženy žijící v Praze, nezávisle na jejich věku, zaměstnání či rodinném stavu, které již tetování mají, bez ohledu na počet a rozsah jejich tetování, který je podrobně zkoumán až v samotném rozhovoru. Informátorky jsem kontaktovala v tetovacím studiu a následně vybírala nabalováním (metoda sněhové koule/snowball sampling). Místem pro oslovení informátorek pro výzkum byla rovněž škola, kde jsem na doporučení vedoucího práce získala informátorku. Výzkumu se zúčastnilo celkem sedm tetovaných žen, jejich podrobnější charakteristika je uvedena níže.

Charakteristika informátorek:

MIS. - 23 let, pracující studentka, svobodná, tetování: mašle, zadní strana stehén; motiv spravedlnosti, záda; nápis „Metal heart“, dekolt (viz Obrazová příloha, obr. 1-3)

I. – 23 let, pracující studentka, svobodná, tetování: nápis „Ať jsi, kde jsi...“, nárt (viz Obrazová příloha, obr. 4)

H. – 34 let, matka, pracující, vdaná, tetování: motiv slunečnice/slunce, lopatka (viz Obrazová příloha, obr. 5)

M. – 25 let, pracující studentka, svobodná, tetování: lilie, lopatka; padák, trup (viz Obrazová příloha, obr. 6,7)

J. – 25 let, pracující studentka, svobodná, tetování: vlaštovka, noha; růže s nápisem „Follow the dream“, rameno; paraglidistka, rameno-paže (viz Obrazová příloha, obr. 8-10)

U. – 47 let, matka, pracující, vdaná, tetování: symbol hada/draka, paže (viz Obrazová příloha, obr. 11)

L. - 24 let, pracující studentka, svobodná, tetování: souhvězdí Jižního kříže, lopatka; hlavy koček, obě ramena (viz Obrazová příloha, obr. 12 - 27)

Ačkoliv to nebylo původně záměrem, vzorek je v podstatě homogenní, jak je zřejmé z charakteristik jednotlivých informátorek, převažují svobodné pracující studentky ve věkovém rozmezí 23-25 let.

2.5 Analytické postupy

Po nahrání jsem rozhovory doslovně přepsala. Transkripty byly analyzovány za pomoci segmentace, kódování a poznámkování. Kódování mělo napomoci rozkrytí dat za účelem jejich interpretace. Kódování mi umožnilo snadné nalezení vzorců a pravidelností mezi jednotlivými případy. Všechny tři postupy jsem prováděla souběžně v průběhu výzkumu.

Počáteční segmentaci jsem vytvořila na základě čtyř jednoduchých kategorií, dle kterých je tato práce utříděna. Jedná se o aspekty ovlivňující rozhodování o tetování, zacházení s tetováním, symbolika a významy tetování, zpětné hodnocení. Díky tomuto rozlišení jsem byla schopna se v transkriptech lépe orientovat a nalézt podstatné momenty rozhovorů. Následně jsem ke každé kategorii vytvořila seznam kódů, který mi umožnil identifikovat relevantní jevy a nalézt jejich společné znaky, či odlišnosti. Počáteční seznam se v průběhu kódování dále rozšiřoval o nově vytvořené kódy, které jsem na počátku nepředpokládala.

Během kódování jsem utvářela poznámky, které mi sloužily jako podklad k zpracování kódů. Díky utřídění transkriptů jsem byla schopna odhalit společné momenty, které provázely tetování informátorek, ale i momenty, v kterých se jejich výpovědi lišily.

2.6 Hodnocení kvality výzkumu

Výhodou zvolené kvalitativní strategie je vysoká validita získaných dat, která zajišťuje detailní poznání a porozumění problematice. Měla jsem možnost přizpůsobit se konkrétním situacím a dopodrobna se zaměřit na zkoumaný problém. Oproti tomu reliabilita je nízká, jelikož výzkum v této podobě nebude možné přesně zopakovat.⁷⁰

Nevýhodou kvalitativního výzkumu může rovněž být jeho malá transparentnost, proto se snažím o co největší možnou míru jasnosti, co se týče procesu výběru informátorek, průběhu rozhovoru a následné analýzy dat. Jelikož se jedná o kvalitativní výzkum, velkou roli při sběru dat hraje nejen volba informátorek, ale i moje role výzkumníka. Snažila jsem se co nejméně zasahovat do vyprávění informátorek, aby opravdu řekly to, co je pro ně podstatné, a neměly potřebu přede mnou skrývat či zatajovat jakékoliv informace relevantní pro výzkum. Je však pravděpodobné, že mi informátorky nesdělily kompletní informace, za prvé proto, že si je možná v průběhu rozhovoru ani nevybavily a za druhé, protože jim mohlo být nepříjemné o některých věcech hovořit s cizí osobou. Velmi usnadňovalo rozhovor, pokud jsem se podělila s informátorkami o vlastní zkušenost s tetováním, čímž se podařilo navodit otevřenější a uvolněnější atmosféru, díky které se mi dostalo velmi upřímných odpovědí na výzkumné otázky, bez toho, aby rozhovor působil strojeně.

Pro některé informátorky se nejednalo o první výzkum ohledně tetování, kterého se účastnily, takže pro ně nebylo tak obtížné hledat odpovědi na mé otázky, avšak bylo potřeba udržet přátelskou atmosféru rozhovoru, jelikož jak některé přiznaly, předchozí výzkumy v nich nevyvolaly právě kladný dojem, což do jisté míry ztěžovalo mou pozici výzkumníka. Do těchto výzkumů se dostaly pravděpodobně díky svému věku a statutu studenta, který je řadí do okruhu osob pracujících na podobných výzkumech v rámci svého studia.

Navzdory citlivosti tématu se mi podařilo získat obsáhlé množství informací, které velmi detailně popisuje příběhy tetování jednotlivých informátorek. Každá informátorka je jedinečná osobnost, stejně tak jako její názory, pocity, rozhodnutí a životní zkušenosti, proto není možné srovnávat jednotlivé ženy, ale spíše se pokusit nalézt společné aspekty, které zohledňovaly během procesu tetování, či zkušenosti ze života informátorek.

---

⁷⁰ Hendl, Jan, Kvalitativní výzkum, Základní metody a aplikace, Praha, Portál, Vydání první., 2005, str. 52: „Pro jeho pružný a nestrukturovaný charakter ho lze – na rozdíl kvantitativního výzkumu – těžko replikovat.“; Tab. 2.5 – Přednosti a nevýhody kvalitativního výzkumu

2.7 Etické otázky společenskovedního výzkumu

Tetování je pro mnohé ženy velmi osobní záležitostí, což mohlo zkomplikovat průběh výzkumu. Informátorky přiznávají, že pro ně nebývá snadné symboliku svého tetování a důvody vedoucí k rozhodnutí nechat se tetovat vysvětlit, zejména cizím osobám. Nejbližší přátelé tyto významy většinou chápou lépe, jelikož znají osudy a životní příběhy informátorek. Z toho důvodu se informátorkám příliš nechce o symbolice a významech jejich tetování hovořit s cizími lidmi, jelikož samy vědí, že to daná osoba s největší pravděpodobností stejně nepochopí a udělá si svůj vlastní názor.

Proto jsem v úvodu rozhovoru kladla důraz na seznámení informátorky s tématem, průběhem a zpracováním výzkumu, zajištění anonymity, stejně tak jako o možnosti kdykoliv ukončit spolupráci.

Informátorkám jsem zodpověděla všechny případné otázky a vysvětlila možné nejasnosti. Nicméně v podstatě ve všech případech jsem se setkala s kladnou odezvou zejména na téma výzkumu, které informátorkám připadalo zajímavé. Součástí této fáze bylo i podepsání informovaného souhlasu, který jsem vyhotovila ve dvou kopiích, jednu pro mne, jednu pro informátorku. Počáteční obavy, které jsem měla z formálnosti informovaného souhlasu, který by mohl narušit přátelskou atmosféru výzkumu, se rozplynuly s prvním rozhovorem, kdy informátorka přijala tento dokument kladně, jako nutný fakt a zároveň formu své vlastní pojistky na ochranu osobních dat.

Rozhovor ovlivňuje oba jeho aktéry, jak informátorku, tak mne, co by výzkumníka. Informace sdělené během rozhovoru bylo někdy složité přejít bez jakýchkoliv emocí ať už ze strany informátorek, nebo mé. Zachování absolutního odstupů mi vzhledem k citlivosti některých témat ani nepřipadalo z lidského hlediska vhodné. Zároveň projevení pochopení a účasti na rozhovoru umožňovalo udržet příjemnou atmosféru, která je pro takto osobní téma nutná. Celkově hodnotím rozhovory za velmi příjemné a poutavé, a podle reakcí informátorek pevně věřím tomu, že i pro ně se jednalo o zajímavou zkušenost.

Veškeré informace získané v průběhu výzkumu jsou publikovány tak, aby nebylo možné identifikovat konkrétní osobu. Kladla jsem důraz na dodržení všech čtyř základních pilířů etiky: princip dobrovolné participace (informování o cílech a průběhu výzkumu, svoboda odmítnutí a ukončení spolupráce kdykoliv v průběhu výzkumu), princip důvěryhodnosti (zaručení anonymity a soukromí, důvěrnosti dat, informace nebudou použity proti informátorce a veškeré další podmínky, které mohou informátorky stanovit), princip neublížení (informátorky nesmí být v žádném případě výzkumem poškozeny a to ani po

fyzické, psychické či právní stránce), princip správnosti a integrity (výzkumník zaručuje, že jsou data správná a nedojde k manipulaci dat, která by mohla změnit jejich význam). Jsou dodrženy veškeré náležitosti vyplývající z platné legislativy (zákon č. 101/2000 Sb. O ochraně osobních údajů).⁷¹

3. Aspekty ovlivňující rozhodování o tetování

Jak již bylo výše uvedeno v pasáži věnované analytickým postupům, výsledná analýze je řazena dle čtyř základních kategorií, tedy aspekty ovlivňující rozhodování o tetování, zacházení s tetováním, symbolika a významy tetování, zpětné hodnocení. Je možné zde sledovat i jistou chronologickou přímkou od počátku procesu tetování až po jeho hodnocení s odstupem času. Aspekty ovlivňující rozhodování o tetování jsou řazeny podle důležitosti, kterou jim informátorky přisuzovaly, od nejpodstatnějších, po ty méně podstatné.

3.1 Životní událost

Okolnosti doprovázející vznik tetování se u všech informátorek lišily, avšak jedno je spojovalo, tetování bylo doprovázeno životní situací, kterou informátorky považovaly za zlomovou v jejich životě nebo vyjadřovaly vzpomínku na daný moment, jak popisuje například L., která se pro první tetování rozhodla během pobytu v Austrálii, ačkoliv již o tetování přemýšlela dávno předtím. Teprve pobyt mimo domov, v cizí zemi, mezi cizími lidmi, pro ni byl tím zásadním momentem, který chtěla uchovat na celý život. Podobné situace se opakovaly u všech informátorek, ať už se jednalo o složení zkoušky dospělosti v podobě maturity, či osamostatnění se nebo připomínku přátelského pouta prostřednictvím tetování.

3.2 Volba motivu

Pokud jde o motivy, bývají nejčastěji spojovány s blízkými přáteli a rodinou, zosobněním sebe sama, začleněním se do určité sociální skupiny či silným zážitkem, ale není výjimkou pouhé zkrášlování vlastního těla bez jakéhokoliv symbolického významu.⁷² Podle Sanderse je

---

⁷¹P. Ezzeddine, M. Heřmanský, H. Novotná, G. Seidlová, M. Šťovíčková, M. Vaňková Téma 6, Etika ve společenskovedním výzkumu, Etika výzkumu, FHS UK Praha, E_Úvod do společenskovedních metod., Online. Dostupné z: <http://moodle.fhs.cuni.cz/course/view.php?id=614> (3. 9. 2013)

⁷² Sanders, Clinton: Customizing the body: the art and culture of tattooing. Rev. and expanded ed. Philadelphia: Temple University Press, 2008, str. 43; str. 45

obvyklé, že lidé nejčastěji volí motivy a umístění tetování vzhledem k tomu, jaká tetování mají lidé v jejich nejbližším okolí.⁷³

Motiv byl pro informátorky spolu s volbou umístění tetování nejkomplikovanější částí procesu tetování. Mnohdy se stalo, že měly informátorky jasnou představu o podobě motivu, který pro své tetování zvolily, ale výsledná podoba je úplně jiná. Příčiny této změny byly různorodé, od rady přátel, jak by tetování mohlo vypadat, po doporučení tatéra, který disponoval více zkušenostmi než informátorky a tudíž jim mohl doporučit vhodnější provedení či umístění motivu. Jak bylo patrné z výpovědí informátorek, proces tetování a jeho výsledek je velmi dynamický proces, který se proměňuje od samého počátku až po dokončení.

3.2.1 Hledání inspirace

V současnosti je jednou z největších inspirací pro tetování vyhledávání fotografií na sociálních sítích, kde je možné nalézt stovky a tisíce tetování z celého světa. Ještě před několika lety, kdy se pro tetování rozhodovala J., tato možnost neexistovala, ale již byly na internetu dostupné mnohé stránky zaměřené na tetování, jako například SuicideGirls⁷⁴, které se právě pro J. staly inspirací: „*A tak samozřejmě tehdy, to ještě nebyl ani Facebook, tak jsem si prohlížela SuicideGirls, ty co byly otevřený ty alba, tak měla jsem tam jednu, takovou jako idolku, která se mi hrozně líbila. Měla krásný tetování právě takhle v tom dekoltu a tak jako jsem prostě hrozně chtěla tetování.*“ Inspiraci nacházely informátorky i u přátel a tatéra, který má během procesu tetování nezastupitelnou roli.

3.3 Vzory v okolí

Tetování je pro mnohé informátorky součástí jejich běžného života. Pohybují se v prostředí mezi tetovanými lidmi, valná většina jejich přátel tetování má, mnohdy i poměrně rozsáhlé. Tetování pro ně není ničím neobvyklým jako v případě MIS., která považuje tetování za součást svého osobitého stylu. Ačkoliv, jak sama říká, na metalovou vizáž, co se týče oblékání a líčení, již poněkud rezignovala, částečně si tuto vizáž kompenzuje tetováním. Podobnou situaci popisuje i J.: „*První tetování tu vlaštovku, jsem si nechala dělat v osmnácti. A bylo to tak, že já jsem prostě asi tak v patnácti začala poslouchat hudbu okolo punku, různé rock & roll a tak, a tak jsem vlastně přišla mezi potetovaný lidi. Strašně se mi to líbilo,*

---

⁷³ Tamtéž, str. 26

⁷⁴ SuicideGirls (SG) je webová stránka alternativní pornografie. Na webových stránkách se nachází erotické fotografie specifického alternativního typu žen, blogy, diskuze a redakční texty. SuicideGirls. In: Wikipedia: the free encyclopedia [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001-[cit. 2013-12-20]. Dostupné z: <http://cs.wikipedia.org/wiki/SuicideGirls>

úplně hrozně jsem to chtěla.“ Je zřejmé, že prostředí, v kterém se informátorky pohybují, mělo dopad na jejich rozhodnutí pro tetování.

3.4 Odkládání tetování

Informátorky se bez výjimky pro tetování rozhodly až po dosažení dospělosti, ačkoliv jak přiznávají, o tetování přemýšlely již delší dobu, nicméně z různých důvodů stále vyčkávaly. Například U. si své první tetování nechala udělat „až“ ve třiceti sedmi letech.

Ačkoliv mohlo být samotné provedení tetování velmi spontánní akcí, jako tomu bylo v případě H., rozvažování možnosti nechat se tetovat, bylo ve všech případech dlouhodobější záležitostí, jak říká M., pro kterou tetování bylo touhou již několik let, ale nechtěla, aby v sobě její tetování neneslo žádný význam. Teprve návrat z ročního pobytu ve Francii pro ni byl impulsem zaznamenat období, během kterého se osamostatnila a byla zodpovědná sama za sebe.

3.4.1 Věk

Opakující se odpovědí na otázku, kdy se informátorky pro tetování rozhodly, bylo právě dosažení dospělosti. Bylo pro ně důležité, že si mohou o tetování, respektive svém těle, rozhodovat samy, zcela svobodně, víceméně bez ohledu na okolí. H. v rozhovoru vysvětluje svůj důvod k vyčkávání jako jistý respekt k dané situaci a výchově rodičů: *„Nenechala bych se tetovat před maturitou. Byla jsem tak vychovávána, že některý věci se k určitému věku nehodí. Třeba jsem nesměla na základní škole nosit černý silonky, barvit si vlasy, protože máma tvrdila, že se to nehodí, ať si počkám, až budu na gymplu. A já to dodržovala, takže i s tetováním jsem počkala, až budu mít po zkoušce dospělosti.*“ Vyčkávání na dospělost mohlo pro informátorky představovat formu legalizace vlastního rozhodnutí.

3.4.2 Bolest

Rozhodnutí nechat se tetovat doprovázely mnohé obavy, a to především z bolestivosti samotného procesu. Avšak jak informátorky popisovaly, byly odhodlané proces tetování vydržet a s bolestí se vyrovnat. Podrobněji je bolestivost procesu popsána v kapitole o zpětném hodnocení.

3.4.3 Fyzické změny těla

Dalším aspektem, který informátorky zohledňovaly, bylo, jak bude tetování vypadat, až informátorky zestárnou nebo otěhotní. Jak vysvětluje I., vždy ji brzdila představa, jak bude sama vypadat, až zestárne a s ní i její kůže a tetování, které by mohlo zcela změnit tvar a svou podobu. Žádná z informátorek nemá tetování v oblasti břicha. Možnost umístit tetování do této oblasti nezvažovaly, nebo okamžitě zavrhly, z důvodu možného těhotenství, které by mělo dopad na vizáž jejich tetování.

3.4.4 Cena tetování

Vzhledem k tomu, že tetování je relativně finančně nákladné, častým detailem, který informátorky zohledňovaly během procesu volby studia a tatéra, byla cena tetování. Hlavně se to týkalo informátorek, které se pro tetování rozhodly krátce po dosažení dospělosti, jelikož jak popisuje J., v osmnácti letech bylo možné si nějaké peníze vydělat pouze na příležitostné brigádě a nejednalo se o velké částky. Proto si na tetování musely i z finančních důvodů počkat, než se jim podařilo uspořit příslušnou částku. Požádat rodiče o příspěvek považovaly za naprosto nevhodné, ať již proto, že rodičům o rozhodnutí nechat se tetovat většinou neřekly předem, nebo z toho důvodu, že považovaly tetování za svou osobní věc, a tudíž pro ně bylo absurdní, že by za jejich tetování měl platit někdo jiný. Matka L. dokonce sama nabídla možnost finančního příspěvku na tetování, ale L. vysvětluje své odmítnutí následovně: „*Mě třeba pak i ve finále máma říkala, že mi na to přidá. Ale já jsem nechtěla. Tohleto je moje věc, moje záležitost.*“

3.5 Umístění

Volba umístění tetování byla pro informátorky velmi důležitá, jelikož téměř všechny zohledňovaly možná omezení, co se týče zaměstnání a možnosti skrýt tetování, pokud to bude nutné, či zcela praktické důvody, tzn. takové místo na těle, kde se tetování v průběhu let co nejméně změní – povětšinou tedy záda, nártý, ramena - místa, kde nedochází k výrazným tělesným změnám a deformování kůže. Oproti tomu v rozhovoru s U. se dozvídáme, že umístění tetování nebylo ničím, co by zásadně rozmyšlela, ale spíše volbou podmíněnou jakousi vnitřní touhou, intuicí, která jí vedla zcela spontánně. Avšak své další tetování, které plánuje, rozmyšlí pečlivě a volbu místa zvažuje prakticky stejně, jako ostatní informátorky, tedy takové místo, které se s postupujícím věkem příliš nezmění – volba padla na kotník.

Opakujícím se místem, kam by se informátorky nikdy nenechaly potetovat, byl obličej. Obličej byl chápán jako nevhodný z estetických důvodů a potencionálních společenských konfliktů. Rovněž pak tzv. *public skin*⁷⁵, především tedy hřbety dlaní a krk, místa, která se velmi těžko skrývají před zraky veřejnosti.

Rovněž se nechtěly nechat tetovat do oblasti bederní páteře, jelikož toto umístění považovaly za „ohrané“, „prvoplánově sexy“ a „neoriginální“. Případně by se nenechaly tetovat v oblasti zad a okolí páteře vůbec, jak vysvětluje U., což zdůvodňovala tím, že jak se dozvěděla od přátel, v případě potřeby například epidurální injekce by lékař mohl odmítnout injekci podat, právě kvůli tetování v oblasti páteře.⁷⁶

3.6 Velikost

Rozeznání velikosti tetování pro informátorky představoval další aspekt, který během plánování tetování promýšlely. Velikost tetování je podle informátorek podstatná zejména z toho důvodu, aby bylo tetování možné snadno skrýt, pokud to bude situace vyžadovat. Dále pak měly informátorky obavy, aby tetování nezabíralo příliš velkou část jejich těla, jak uvádí v rozhovoru L. - A.: „*A proč sis vybrala tak malý?*“ L.: „*No protože jsem se toho bála. Nechtěla jsem být moc potetovaná.*“

Často volily menší rozměr, který ovšem ve většině případů nakonec zamítly a zvolily rozměr větší. Nejčastějším důvodem, který vedl k volbě většího rozměru tetování, byla rada tatéra, který přesvědčil informátorky o výhodách většího tetování. Tedy zejména větší propracovanost detailů, které drobné tetování neumožňuje a jasná čitelnost, rozpoznatelnost tetování na první pohled.

S výsledným provedením ve větší velikosti byla například MIS. spokojená, ačkoliv to sama nečekala: „*Očekávala jsem, že to bude menší, než to nakonec bylo. Ale teď už to беру tak jako, že nic není dost velký, že čím větší, tím lepší. Ty mašle jsem neprožívala, to jsem nechala na Chozém, že tu velikost nechal tak jako úměrně těm proporcím. Ty záda to jsem mu přinesla asi takovejhle [přibližně velikost A5 pozn. autorky]obrázek a nakonec mi přinesl A4 celou pokreslenou. Ale tak jsem jenom řekla: „Čekala jsem, že to bude menší, ale ok.“ A ten*

---

⁷⁵ Public skin – termín běžně užívaný v komunitě tetovaných osob, tetovacích studiích a mezi tatéry. Jedná se o umístění tetování tak, že je prakticky vždy viditelné. Tedy zejména obličej, krk, hřbety dlaní, prsty na ruce. Pozn. autorky

⁷⁶ Dostupné informace k této problematice se objevovaly na internetových fórech a diskuzích věnovaných tetování. Interpretace aktérů diskuzí tuto skutečnost vysvětlovaly, že tetování není pro injekci překážkou, ale lékař podávající injekci může mít problém s nalezením správného místa pro podání injekce. Zároveň není možné sledovat případnou alergickou reakci jako například zarudnutí kůže, jelikož je skryta v tetování a nemusí být zřetelně viditelná. Pozn. autorky

hrudník, ten jsem si teda dopředu rozkreslila, jak to má bejt velký, takže to udělal podle toho, takže to bylo v pohodě. Takže velký je dobrý.“

Oproti tomu J. byla z konečné velikosti svého tetování poněkud rozpačitá: *„Pravda je, že tadyto tetování, já jsem tam přišla s jasnou vizí, už jsem byla potetovaná, takže ta Tereza asi neměla pocit, že by to se mnou musela nějak extra rozebírat, ale vlastně nakonec je o hodně větší, než jsem čekala a byla jsem z toho celkem špatná, když bylo nový.“*

Velikost tetování je dalším faktorem, který se v průběhu tetování proměňoval, stejně tak jako motiv, či umístění, což opět ukazuje na dynamičnost celého procesu tetování.

3.7 Studio, Tatér

Volba studia i tatéra byla velmi často založena na doporučení přátel či na pečlivém výběru za pomoci dostupných informací na internetu. Ale objevily se i situace, kdy informátorka zvolila studio i tatéra zcela spontánně.

Jak již bylo uvedeno výše, informátorky přicházely do studia se svou vizí, jak by dané tetování mělo vypadat, ale mnohdy se jim stalo, že je tatér přesvědčil ke změně ať už umístění, velikosti, barevnosti či samotného motivu. Což ukazuje na to, jak významnou roli tatér v procesu tetování hraje. Není jen obyčejným kreslířem, který by na objednávku tvořil obrázky na lidskou kůži. Má vliv na své klienty, ať už pozitivní, či negativní. Ve většině případů si informátorky svého tatéra či tatěrku velmi pečlivě vybíraly a byly ochotné si na tetování počkat nebo cestovat do jiného města jako právě J., která kvůli svému prvnímu tetování jela do jiného města, jelikož si vyhlídla tatéra, který do Prahy nejezdil: *„...našla jsem tatéra Rostislava Sudera, kterej je taky zajímavěj člověk sám o sobě. Je to pán, kterému bude ted'ka tak přes šedesát, a někdy v '68 emigroval z Čech, byl u námořnictva, pak se vrátil, otevřel prostě jedno z prvních porevolučních studií v Čechách, a je takovej... Tehdy já jsem si ho vytipovala, podle toho, jak se prostě vyjadřoval na těch stránkách svejch, jak jakoby byl ochotnej. Jak jako třeba byli ochotný se mnou konzultovat i po mailu, jestli jako, jak to bude vypadat, vlastně pak když jsem ho poznala, tak jsem měla tu kliku, že jsem si fakt vybrala dobře, protože to byl člověk, kterej to se mnou opravdu probral předtím a popovídal si se mnou, jestli to opravdu chci nosit napořád. Prostě byl tam takovej jako individuální přístup. Tehdy mě nadchlo i to, že říkal, že vlastně jakoby na půl úvazku pracuje v normální civilní práci a tohleto dělá jako, že nechce, aby se to pro něj stalo něčím, co jako sází jako Baťa cvičky na objednávku. Byla to dobrá volba.“*

Informátorky volily studio na základě několika kritérií – doporučení známých a přátel, hodnocení prací tatérů podle dostupných fotografií, zejména na internetu, podle stylu tatérů

v daném studiu a pokud byla dostupná informace o ceně tetování, tak i ta byla brána v potaz. Nebylo výjimkou, že informatorky měly ve svém okolí přátele tatéry, jako právě U., která se nechala tetovat ve studiu od své nejlepší kamarádky.

Nicméně H. se pro tetování rozhodla zcela spontánně, na procházce s partnerem, kdy mu sdělila, že by se chtěla nechat tetovat. Shodou okolností se pohybovali v blízkosti tetovacího studia, takže ho hned navštívili, aby se dohodli s tatérem: „*Tak jsme tam vlezli a tam byl nějaký dredatej, já už ani nevím, jestli to byl Čech, asi nebyl. V životě jsem ho neviděla a on řekl: „Tak si jako vyber.“ A já jsem řekla: „Já si nechci vybrat, já chci namalovat něco svýho.“ A on řekl: „OK, tak až budeš mít svůj obrázek, tak se vrat' a já ho překreslím.“ Tak jsme odešli, já jsem si sedla na schody pod hrad. Tam jsem za půl hodiny namalovala obrázek do bloku, vrátila jsem se do tetovacího salonu. A on mi ho obkreslil na šmírák, obtisknul a tak jak jsem si ho já namalovala, tak mi ho tam udělal. Vůbec nic nevylepšíš, tak jak jsem si ho namalovala, tak mi to obkreslil a tak mi to vytetoval. Takže akce spontánní, ale věděla jsem, že to chci udělat.“*

Stejně tak L. která se pro své první tetování rozhodla během pobytu v Austrálii, zvolila tatéra zcela náhodně – L.: „*Takže jsme našly tetovací salon v Sydney, až teda na podruhé, protože jsme si spletly ulici. Pak jsem stála před tetovacím salonem a byla jsem celá opocená, vykouřila jsem asi čtyři cigarety za sebou, viděla jsem, jak týpek na nás kouká z tetovacího salonu. Celej pokérovanej. ... Špinavá ulice, úplně snad nejhorší čtvrť v Sydney jaká mohla být. ... Tak jsme tam přišly, sedla jsem si pod jehlu.... A on hned začal tetovat, a hned jsem slyšela, jak bzučí strojek, a já jsem sebou úplně šklubla „A to už jako teď?“ A on: „Co chceš jako?“ A já: „Hm, že bychom si předtím chvíli povídali, co?“ A on: „No to asi ne. O čem jako?“ A já: „No nevím, třeba o tom, jak to bude bolet, nebolet.“ „No to nebude bolet, tak uvidíš, já ti namaluju jednu čáru a uvidíš.“ No tak mi namaloval tu pidi čáru, jednu stranu prostě ty hvězdy a já „No?“ A on: „No tak už máš kus jako hvězdy.“ A já „No dobrý, no tak pokračuj, tak v pohodě.“*

První tetování I. bylo provázeno nečekanou výměnou tatérů na poslední chvíli. Byla s kamarádkami objednaná k muži, ale ve výsledku je tetovala žena, jelikož když dorazily do tetovacího studia, na recepci jim sdělili, že jejich tatér z osobních důvodů nedorazil. „*Ze začátku jsem možná znejistila, protože Chozého jsme si vybraly a měly jsme k tomu nějaký důvod, ale za chvíli jsem pochopila, že i ta holčina je dobrá. Ale asi bych se nechtěla potetovat od nějakýho neznámýho člověka, bez jakéhokoliv doporučení.“* Je zřejmé, že I. výměna tatérů zaskočila, ale vyrovnala se s ní velmi dobře, pravděpodobně i proto, že nebyla ve studiu sama, ale s přáteli a na studio měla velmi dobré reference.

Pokud byly informátorky se svým tatérem spokojeny, vracely se k němu na další tetování. Ne vždy se však setkaly s přijetím ze strany tatéra, ale byly odkázány na jiného tatéra, který jejich další motiv ztvární lépe, jako se stalo M. s jejím druhým tetováním, na které chtěla jít ke stejné tatérce. Avšak setkala se s odmítnutím a vysvětlením, že zvolený motiv je pro ni příliš technicky náročný a jiný tatér ho zhotoví lépe. M. souhlasila a s výsledným provedením je spokojená. Stejně tak jako s vysvětlením důvodů, proč ji tatérka odmítla.

Lze tedy říci, že informátorky své rozhodnutí promýšlely delší dobu, jelikož měly obavy ze samotného procesu, hlavně pak z bolesti. Vyčkávaly na vhodný moment, ať už co se týče morálních zásad nebo finančních prostředků. Ve většině případů pečlivě volily studio i tatéra zejména na základě doporučení přátel., nicméně i náhodná a spontánní volba tatéra se u informátorek v několika případech objevila. Motiv pro ně byl osobní záležitostí, kterou vyjadřovaly buď pocity či zaznamenávaly životní události. Umístění, motiv a velikost tetování se v průběhu tetování proměňovaly, a v podstatě až do okamžiku dokončení tetování nebylo jisté, jak přesně bude výsledný motiv vypadat, jelikož všechny aspekty provázející plánování tetování se vyvíjely a pozměňovaly zejména na základě komunikace mezi informátorkami a tatérem.

4. Zacházení s tetováním

4.1 Informování okolí o tetování

Předtím, než se informátorky nechaly tetovat, zpravidla své rozhodnutí nikomu nesdělovaly, pokud ano, pak spíše přátelům, než rodičům. Pokud se jednalo o další tetování, s velkou dávkou opatrnosti své rodiče se situací obeznámily. Jak popisuje J., která svou volbu nechat se tetovat probírala s přáteli, rodičům o prvním tetování neřekla vůbec a o dalších dvou je informovala s velkými obavami z jejich reakce.

O tetování ani příliš nehovoří se svými partnery, pokud ano, jedná se o výjimky. Spíše se opakuje situace, kdy se ženy nechají tetovat bez vědomí partnera a ten se pak musí se změnou jejich vizáže vyrovnat sám. Toto rozhodnutí informátorky vysvětlují jako fakt, že jejich tělo je pouze jejich osobním vlastnictvím a tudíž nikdo jiný nemá právo o něm rozhodovat. Tyto výpovědi jsou v určitém souladu s tvrzením, které ve své práci dokládá Victoria Pitts, která popisuje tetování a další tělesné modifikace jako způsob, kterým ženy získávají zpět kontrolu nad svým vlastním tělem. Ženské tělo je dle Pitts vystavováno pozornosti společnosti v mnoha různých ohledech, které nutí ženy k boji proti stárnutí,

udržování přiměřené hmotnosti či celkového vzezření ženského těla, tak aby vyhovovalo společností preferovanému ideálu.⁷⁷ Pitts popisuje i situace, kdy se ženy prostřednictvím tělesných modifikací, včetně tetování, vyrovnávají s násilím či zneužíváním jim způsobeným.⁷⁸ Výpovědi tohoto typu se v mém výzkumu neobjevily, což může být způsobeno i charakteristikou informátorek, které se účastnily tohoto výzkumu.

4.1.1 Rodiče

Reakce rodičů byly velmi různorodé, od lhostejnosti po vztek, reakce byla u každé informátorky jiná. Stejně tak jako se lišilo, jakou reakci informátorky od svých rodičů očekávaly, a jaká reakce skutečně přišla. I. popisuje kladnou reakci rodičů, očekávala podporu ze strany otce, který sám tetování má, ale překvapila ji pozitivní reakce matky, které vysvětlila symboliku svého tetování a matka uznala, že se nejedná o nesmyslný nápis na okrasu. Otci své tetování ukázala dříve, než matce, pravděpodobně právě proto, že u něj hledala oporu. Očekávaná reakce otce, tedy podpora a pochopení, skutečně nastala.

Zajímavé bylo zjištění, že ve většině případů na tetování daleko intenzivněji reagovala matka informátorky, než otec, který podle výpovědi H. a J. nejprve vůbec nechápal, že se jedná o skutečné tetování, které není možné smazat.

H.: „Tatínek nechápal, že to je natrvalo, ale pak to pochopil, že to nezmizí a pak se tím chlubil, že jeho dcera je potetovaná.“

J.: „První tetování v pohodě, je to malinký, máma říkala, docela se mi to jako i líbí a táta ten to sledoval a říkal tak jako "Co to je, a to budeš mít jako napořád?" a dobrý no.“

Oproti tomu MIS. se setkala s velmi bouřlivou reakcí matky, hlavně pokud jde o první tetování – mašle na zadní straně stehén. Matka reagovala zděšením a dotazy, zda je to opravdu natrvalo a nejde to smazat. Posléze se uklidnila, a jak MIS. popisuje, asi doufala, že se jedná o první a poslední tetování. Druhé tetování přijala matka MIS. s velkým rozhořčením, ale na druhou stranu uznala, že se jí motiv spravedlnosti líbí mnohem víc, než mašle na stehnech. Když MIS. matce ukázala své zatím poslední tetování, nápis na hrudníku, vyčkala na okamžik, kdy věděla, že se vyhne hysterickým scénám, tedy na rodinný oběd v restauraci, kdy předpokládala, že matka bude reagovat klidněji na veřejnosti, než by tomu bylo v soukromí. Matka reagovala konstatováním „Ty seš debil.“ a dále se o tetování nebavily.

---

⁷⁷ Pitts, Victoria L.: In the flesh – the cultural politics of body modification. New York: Palgrave Macmillan, str. 49, 2003, str. 51

⁷⁸ Tamtéž, str. 57-58

Zajímavou situaci popisuje L., která svá tetování skrývá hlavně před svým otcem. Přátelům, v práci, ve škole, matce, nemá prakticky žádný důvod svá tetování neukázat, nicméně otcí ukázala pouze tetování souhvězdí Jižního kříže, které sama považuje za velmi jemné a decentní, avšak tetování obou ramen, před otcem několik měsíců skrývala. Podle vyprávění L., její otec považuje tetování za nesmysl, respektive tetování, které nemá hlubší význam či symboliku, a paradoxně není většího rozsahu. Chápe a je ochoten akceptovat rozsáhlá tetování paží, trupu, nohou, dokonce se mu líbí ornamentální tetování a ocení jeho estetickou stránku, ale menší tetování považuje za zcela zbytečná a bezvýznamná.

J. popisuje, že její rodiče se dlouhodobě s tetováním smířili, ačkoliv se jim zrovna nezamlouvá. Přesto se podle J. shodli, že tetování není ve výsledku pro její rodiče důležité, že je hlavní, že je dcera zdravá, studuje, nebere drogy a je úplně lhostejné, že má na kůži nějaký obrázek.

Reakce rodičů se odlišovaly, jak v případě jednotlivých informátorek, tak v případě rodičovského páru, kdy se lišily reakce matky a otce. Zajímavá je postava otce v případě L., kterému o svém posledním tetování neřekla po dobu čtyř měsíců, z obavy, že by tato informace mohla narušit jejich vzájemný vztah otce a dcery. V období těchto čtyř měsíců L. odjela do Austrálie a teprve po zhruba dvou měsících pobytu mimo domov, sdělila svému otcí, že má další tetování. Očekávala velmi agresivní reakci ze strany otce, která se však k jejímu překvapení nedostavila. Otec L. přijal informaci klidně, poděkoval L. že mu o tetování řekla, nicméně se vyjádřil k tetování nesouhlasně. Nerozumí důvodům, které L. k tetování vedou, ale akceptuje svobodné rozhodnutí své dcery a vyjádřil se, že na jejich vztahu se nic nezmění.

4.1.2 Partneři

Partneři informátorek, ať už současní, či minulí, hráli sice určitou roli při rozhodování se pro tetování, volbě místa a motivu, ale informatorky se téměř nikdy nesetkaly s negativní reakcí jejich partnera. Zajímavá je situace v případě U., jejíž manžel absolutně nechápe, z jakého důvodu se nechala tetovat, co tím chce říci a považuje tetování za zcela nevhodné k jejímu věku (47 let) a roli matky, což ovšem U. nebrání v tom, že uvažuje o dalším tetování a pravděpodobnou reakci manžela popisuje následovně: „*No reakci čekám takovou, že jsem milující hodná manželka, maminka dvou dětí, že mi bude padesát, mohla bych se chovat trochu jinak, ale ono to o tom věku opravdu není. To jako je úplně o něčem jiném. Duše chce něco jiného. A pořád. Bude se s tím muset srovnat.*“ Tento postoj opět ukazuje, že informatorky považují své tělo za subjekt, o kterém mají právo rozhodovat jen ony samy.

4.1.3 Přátelé

Dle vyprávění informátorek, velká většina jejich přátel tetování má. Mnohdy se i přátelé informátorek podíleli na inspiraci pro motiv jejich tetování nebo při volbě studia a tatéra. Informátorky popisovaly, že před přáteli necítily ostych ani obavy, které by jim bránily v tom, aby své tetování přátelům ukázaly.

4.1.4 Zaměstnání

V práci informátorky své tetování ve většině případů skrývají, respektive cíleně ho neodhalují. Zejména pokud se jedná o pracovní pohovor, kdy dochází k prvnímu kontaktu s novým možným zaměstnavatelem. V takové situaci může vhodně zvolený oděv znamenat přijetí do zaměstnání, stejně tak jako nevhodný oděv, který tetování odhaluje, odmítnutí ze strany zaměstnavatele.

4.1.5 Škola

Přestože v práci informátorky svá tetování mnohdy skrývají, ať už proto, aby nebyly posuzovány svým okolím na základě nějakých předsudků, nebo z jiných důvodů, ve škole své tetování nijak cíleně neskrývají. Nicméně například MIS. se setkala s reakcí, kdy ji coby potetovanou metalistku, která se obléká určitým stylem, okolí posuzovalo jako méně inteligentní a nehodnou studia:

MIS.: „No já to nějak jako neprožívám, ono víš, co, jakoby ten hrudník je první věc která je pořádně vidět. Jakoby ty mašle ani ty záda jako neviděli, že vždycky tam přijdu a mám relativně něco slušného na sobě, takže jediné vlasy a piercing a nikdy mi nikdo jakoby nic neřekl, podle mě je to spíš jako dobrý, že většinou jako lidi očekávají, že když někdo vypadá takhle, že bude úplně debil. Takže pak jako vlastně předčíš jejich očekávání o tobě. Víš, že kolikrát se mi jako stalo, že někdo jenom kvůli tomu, že prostě jsem nosila metalový hadry, tak se jako podíval na mě „Ty jsi jako chytrá, ty jako studuješ?“ říkám, ne ty vole, jsem úplně debil, jenom proto, že prostě nosím věci s pyramidkama, že mi přijde, že ty lidi hrozně posuzují inteligenci na základě jako ani ne zjevu, ale stylu. Spíš mi přijde, že to jako možná někdy je výhoda, že oni od tebe nic moc neočekávají.“ Tato situace je zajímavá, jelikož MIS. naráží na možné předsudky, které by se v souvislosti s tetováním a celkovou vizáží mohly u veřejnosti objevit. Ačkoliv tyto předsudky postupně slábnou, jak bylo uvedeno v teoretickém ukotvení práce, je zjevné, že se s nimi nositelky tetování stále setkávají.

4.1.6 Děti

Přístup dospělých k tetování představuje velký vzor jak pro jejich vlastní děti, tak pro děti cizí. Děti na tetování informátorek reagují obecně velmi pozitivně, prohlíží si ho, ptají se, zcela je fascinuje, zejména jedná-li se o větší a barevný motiv. Velmi často si pak sami malují po těle a chlubí se vlastním „tetováním“. Informátorky přiznávají, že ačkoliv se snaží dětem vysvětlit podstatu tetování, způsobem úměrným věku dětí, mají jisté obavy, pokud se nejedná o jejich vlastní děti, jak vysvětluje J.: *„Těm se to hrozně líbí, ty po mě lezou a prohlížejí si to a říkají vždycky, já to chci taky, tak já se pak občas bojím, aby pak jako nepřišli třeba naštvání rodiče, a neřikali: „Tak přišlo nám naše dítě domů a říkalo, že rozhodně hned jak mu bude osmnáct, tak tadyto potřebuje mít na sobě taky.“ Protože fakt, jako většinou se jim to hrozně líbí, hrozně si to jako prohlížejí.“*

Stejně obavy popisuje I., která by nerada vysvětlovala své sestře a zejména jejímu dospívajícímu synovi, že pokud ona, coby jeho teta má tetování, nemusí ho nutně mít i on a už vůbec ne ihned.

I přesto, že se svým vlastním dětem snaží podstatu tetování vysvětlit, jak přiznává H., děti tomu podle ní zatím příliš nerozumí, nicméně se opravdovým tetováním svých rodičů velmi rádi chlubí. *„Vysvětlovali jsme jim to, chápou, že to nejde smazat, sami chtějí tetování, takže jedou nalepovací a smývací obrázky, ale vysvětlili jsme jim, že na opravdový tetování musí být dospělí. Ale asi úplně nerozumí tomu, že pro tatínka mají ty dvě data narození takový význam.“*

Informátorky, které samy děti ještě nemají, přiznávají, že pokud jejich vlastní děti někdy s tetováním přijdou, pravděpodobně jim to vadit nebude, pokud bude motiv vhodně zvolený, a děti budou plnoleté, jak uvažuje M.: *„Hele nad tím jsem přemýšlela, a hele asi nebude mi to vadit. Ale myslím si, že je to jejich volba a ve chvíli kdy jako někdo je už potetuje, tak by měli být dospělí. V tu chvíli si myslím, že už je to jejich věc, a vzhledem k tomu, že většina tetování se mi spíš líbí, než nelíbí, tak mi to jako vadit asi nebude.“*

4.2 Oděv

Oděv hraje pro informátorky zásadní roli nejen v pracovním životě, jelikož je pro všechny podstatnou součástí jejich vlastní identity. Se změnou vzhledu jejich těla v důsledku tetování, byly samozřejmě nuceny více zvažovat, jaký oděv zvolí pro jakou konkrétní příležitost.

V soukromém životě se jejich styl oblékání výrazně nezměnil, ale co se týče pracovního života, došlo u mnohých k zásadním změnám. Největší změnu své pracovní garderoby podstoupila MIS., která musela čelit stížnosti jiné zaměstnankyně, které se nelíbilo,

že tetování, piercing a celková vizáž MIS., je tím prvním, co člověk přicházející do budovy vidí. MIS.: „...taková ta typická pipka, takže volala ne mému šéfovi, ale šéfovi mého šéfa, co to jako má znamenat, že prostě jí tam dali holku, která má červený vlasy, která má piercing a která má tetování, že to je jako strašný. A tohle, takže teď s tím mám docela problém, že třeba piercing musím vyndávat, musím nosit, jakože dlouhou sukni no a vlasy, nosím fakt jako stažený v drdolu jak ulíznutej debil, prostě jenom aby to nebylo tak vidět, jakože barvit se kvůli ní fakt nehodlám. ... No já musím nosit uniformu, takže teď jakoby to není vidět. Mám košili zapnutou ke krku a hroznej šátek na krku, takže to není vůbec vidět a musím nosit kalhoty, takže... To co bylo dřív, tak už není.“

Změnu šatníku z pracovních důvodů popisuje i J., která se sice přímo nesešla s nařízením vedení o úpravě svého šatníku, ale sama se rozhodla tetování z pracovních důvodů skrývat, zejména před svými nadřízenými a klienty. Vysvětluje, že její šatník je prakticky rozdělen na oděv vhodný pro pracovní příležitosti, kdy považuje za nutné tetování skrýt, a oděv pro soukromý život. Své rozhodnutí skrývat tetování v práci popisuje jako jistou prevenci možných předsudků. Nechce, aby ji kolegové, nadřízení či klienti posuzovali na základě jejího tetování a první co si o ní zapamatovali, bylo právě tetování. Přiznává však, že jakmile si vybuduje pracovní pozici a zapíše se do povědomí pracovního okolí svými schopnostmi a dovednostmi, nebude pro ni již tak důležité tetování skrývat.

Ne vždy se však dá všechno naplánovat a tak se stalo, že se L. musela účastnit pracovního jednání, s kterým nepočítala a měla ten den oděv, který tetování odhalovalo. Sama popisuje, že jí tato situace byla vcelku nepříjemná, jelikož ji neočekávala a nemohla se na ni nijak připravit. Ale účast na jednání byla nevyhnutelná, takže nebylo možné zabránit nežádoucímu odhalení tetování. Popisuje, že klienti si samozřejmě tetování všimli, avšak nijak ho nekomentovali. Jediný, kdo se k tetování vyjádřil, byla překvapivě starší sekretářka, která přinesla kávu L.: ... „Ježíš vy máte tak krásný kočičky, já mám jednu doma, to je moc hezký.“ Tak jsem si říkala fajn, tak první jednání holky spolu máme za sebou, protože prostě pro mě to byl taky jakoby důležitý krok. Při takhle formální akci si za tím stát, nebo ne si za tím stát, ale prostě jako hrdě s tím předstoupit a neřešit to.“

V protikladu se skrýváním tetování na pracovišti si informátorky mnohdy užívají, jak tetování vypadá s vhodně sladěným oděvem, pokud se rozhodnou tetování odhalit. Tetování L., nápis na nártu pravé nohy, podle ní působí velmi elegantně zejména v otevřené obuvi. Jak sama říká, pravděpodobně ani tetování na pracovišti úmyslně skrývat nebude.

H. vysvětluje, že pokud má možnost zvolit si oděv tak, aby tetování bylo vidět, tetování ukáže. Avšak nevyhledává oděv jen tak, aby tetování bylo viditelné, spíše pokud se

naskytne módní kousek, střih, kde by tetování bylo vidět, neváhá v koupi. Ale shoduje se s výpověďmi ostatních informátorek, že tetování nevystavuje na odiv cíleně. Stejně tak L., která volí oděv tak, aby ladil s jejím tetováním. Pokud se tedy rozhodne obléct triko či halenku, ve které je tetování viditelné, musí barevně ladit. Přiznává, že se i mnohdy převleče, protože se jí nelíbí barevná kombinace tetování a oděvu.

4.3 Reakce veřejnosti

Tetované ženy se setkávají s nejrůznějšími reakcemi a to jak pozitivními, tak negativními. Není neobvyklé, že jejich tetování hodnotí zcela cizí lidé a přikládají tak informátorkám nejrůznější vlastnosti či je řadí do jistých sociálních skupin.

Setkávají se i s reakcemi velmi nepříjemnými, jako například J., která musela nedávno čelit reakci cizího člověka na ulici, kterému se její tetování zdálo nevhodné: *„Mi tuhle nadával nějaký pán na Andělu.... Úplně cizí na ulici, mi říkal, že jsem nějaká prostě potetovaná kráva, něco takovýho. Něco jako sprostýho. Tak jsem si říkala tak co no.“*

Nicméně si plně uvědomují, že si tuto odlišnost způsobily samy, vlastním rozhodnutím a tím pádem se na reakce nejrůznějšího typu musí bezpodmínečně připravit. J. přirovnává tetování k vrozeným odlišnostem, pokud by tetování bylo něčím, s čím se narodila a nemůže na něm nic změnit, pak má právo být rozhořčená a bránit se určité diskriminaci, ale v případě tetování, pro které se zcela vědomě rozhodla sama a sama si ho zvolila, musí počítat s tím, že sama sebe možné diskriminaci vystavila.

Jak informátorky popisují, mnohdy byly samy překvapeny pozitivními reakcemi starší generace.

M.: „Mě to jako hrozně překvapilo, já jsem čekala, že třeba aspoň babičce se to nebude líbit. Ale babičce se to líbilo.“

J.: „Dobrý reakce byly, já jsem byla teďka v létě v jižní Itálii a tam se na mě vrhaly normálně třeba tak devadesátiletý babičky. A já byly úplně nad touhletou velkou kérkou, hrozně z toho byly nadšený, a samozřejmě na mě mluvily italsky, já italsky neumím, takže jsem si říkala, jestli to třeba neznamena něco v symbolice místní mafie. Nebo něco takovýho. Protože z toho byly fakt jako vodvázaný, že to je skvělý. Normálně jako v metru, nebo někde v Neapoli se na mě vrhali úplně cizí lidi a říkali jak je to super.“

Informátorky se díky svému tetování dostávají i do situací, do kterých by se bez něj pravděpodobně nedostaly, stejně tak je častěji oslovují muži, kteří se s nimi podle názoru J. dají do řeči právě kvůli jejich tetování.

A.: „A říkej ti lidi zase jako opačně, že se jim to líbí?“

J.: „Jo. Jako vyloženě tahleta paraglidistka. Hlavně jakoby třeba chlapům se to hrozně líbí. A někdy mám pocit, že mě některý oslověj spíš jako kvůli tomu tetování, a když bych ho neměla tak vůbec jako se se mnou nebudou bavit.“

Podle výpovědí informátorek se zdá, že tetování muže doslova přitahuje a zajímají se o informátorky s mnohem větší intenzitou, než pokud by tetování neměly. Jak popisuje L.: *„Vůbec všeobecně jsi pro chlapy zajímavá, třeba známej mi řekl, nevěděl to, nějak mi to vykuklo z trika na párty, a on: „Ježišmarjá, ty jsi potetovaná“, a já: „No tak já nevím, je to pět hvězd“, a on: „Jo pěťihvězdičková jo?“. A hned v tom vidíš jakoby ten jinej podtext, zase ten jejich chlapskej. Přitom je to blbost.“* Informátorky se domnívaly, že muži u žen s tetováním očekávají jistou dávku promiskuity a určité sebejistoty a podle nich je možná právě jejich tetování tím elementem, který muže vede k tomu, že je osloví.

Informátorky si plně uvědomují, že jsou pro své okolí zajímavé. Pohledům veřejnosti tetování většinou neunikne, prohlédnou si ho a otázkou pouze zůstává, jakým způsobem zareagují. Zda si tetování jen prohlédnou, sami si udělají svůj názor a nechají si ho pro sebe, nebo ho sdělí svému okolí, včetně dané ženy s tetováním. Taková interakce s okolím může být pro ženu nepříjemná, ale informátorky s ní víceméně počítají, jak bylo již výše uvedeno. Je však pouze na nich, jak se s takovými reakcemi vyrovnají. Je možné, že zpočátku jim mohou být reakce okolí nepříjemné, jak vysvětluje L.: *„Tak jsem z toho byla taková jako neská. Ale teď se mi to zdá vtipný, když si vezmu tílko, a jedu někam. Samozřejmě, že člověk vidí pohled, že tě, že se na tebe člověk podívá, podivenej, prostě skrčený obočí, řekneš si no co, no tak ty vole, jako jsi nikdy neviděl prostě tetování? Jako ze začátku jsem z toho byla taková jakoby rozhozená. Ale to je prostě přirozený, lišíš se.“*

Ve většině případů se informátorky snaží negativní komentáře ignorovat, pozitivní jim ale samozřejmě přináší potěšení. Není výjimkou, že si informátorky z dotěrných a neodbytných reakcí a dotazů po významu jejich tetování utahují a tímto způsobem se s nimi vypořádají. Jako to udělala U., jistému muži, který se o její tetování zajímal až příliš, namluvila, že jí tento symbol dodává nepopsatelnou vnitřní sílu, jakou si on sám ani nedokáže představit, čímž pouze podnítila jeho zvědavost a později si všimla, že si její tetování dokonce obkreslil tužkou na ubrousek.

Jak je vidět, informátorky se svým tetováním zachází s ohledem na danou situaci, pokud považují za nevhodné tetování odhalovat, zvolí takový oděv, který tetování skryje. Stejně tak zvažují, komu tetování ukázat chtějí a komu ne. Tetování je pro ně osobní záležitostí, kterou nepotřebují sdílet s širokým okolím, avšak pokud se dostanou do situace, kdy nemají na vybranou, jsou schopné se s ní velmi dobře vyrovnat. Je však možné, že mi

nesdělily zážitky ze situací, kdy se kvůli svému tetování dostaly do nepříjemností a situaci snášely špatně, jelikož se o takových momentech nechtěly bavit. Uvědomují si svůj vliv na vnímání tetování dětmi, a pokud to situace vyžaduje, snaží se jim vysvětlit podstatu tetování, aby zamezili možným unáhleným rozhodnutím dospívající mládeže.

Svým tetováním na sebe informátorky nechtějí upoutávat pozornost, jak by se mohl jejich okolí zdát, nicméně faktem je, že pozornosti veřejnosti se nevyhnou, pokud tetování nezakrývá oděv.

5. Symbolika a významy tetování

Rozhodnutí která vedla informátorky k jejich prvnímu tetování, se až na výjimku, shodují v jednom aspektu – jejich první tetováním v sobě nese význam, který byl pro informátorky důležitý. Symbolika tetování se s přibývajícím množstvím tetování informátorek proměňuje. Symboliku tetování je možné chápat z mnoha úhlů pohledu, ve svém výzkumu jsem ji rozčlenila na dvě hlavní kategorie – osobní významy, které informátorky svému tetování přiřkládají a grafické provedení motivu.

5.1 Motivy dle osobního významu tetování pro informátorky

5.1.1 Životní situace

Motiv byl provázaný se symbolikou daného obrázku, inspirace pro zvolený motiv se ukázaly jako velmi osobní a v některých případech vyjadřovaly tragické životní události. Například motiv, který zvolila M. – padák, je utvořený podle fotografie jejího bratra, který po nehodě při paraglidingu zemřel. Do obdobné situace se dostala i J., která si během paraglidingu velmi vážně poranila páteř a strávila několik měsíců nehybně na lůžku v nemocnici. Paraglidistku si pak nechala vytetovat jako připomínku této nehody a varování před zbrklostí – J.: *„To třetí, to je vlastně ta paraglidistka. To mi tetovala Terka Peteříková z Triba, která dělá strašně krásný tady tyhle ty pin up holky, právě v tom old school stylu.”⁷⁹ No a to tetování, no já jsem si zlomila dva obratle při paraglidingu, tak jsem si říkala, že bych si potom, co jsem, jako jsem poležela tři měsíce v nemocnici, postavila se na nohy, všechno dobrý, tak asi prostě po roce, po tom úrazu, jsem si říkala, tak mohla bych si dát jako nějakou jako památku.“*

---

⁷⁹ Styl Old school je charakteristický tučnými linkami, užíváním základních jasných barev s minimálním, nebo žádným stínováním, typickými motivy jsou panteři, růže, dýky, srdce, námořnické motivy, vyobrazení žen. Pozn. autorky

Ať už se jedná o vyvážnutí z vážného úrazu, nebo dosažení jistého momentu, v jejich životech, tetování pro ně bylo zhmotněním tohoto okamžiku, jak vysvětluje M. své první tetování, motiv lilie: „*Pro mě bylo třeba i důležitý, že jsem se jako i rozhodla sama, to že jsem to zaplatila, to bylo jasné, protože nevím, kdo by mi za to jako platil. Ale spíš to bylo hlavně asi u toho prvního. Že jsem se prostě vrátila z té Francie, kde jsem byla poprvý sama, dlouho pryč z domova. A byla jsem taková jako samostatná a tak. A pak jako jsem se vrátila a tady jsem zase bydlela u těch rodičů a bylo to takový... Hrozně jsem si připadal závislá. Takže aspoň jako o něčem si můžu rozhodnout úplně sama.*“

Jak je zřejmé, rozhodnutí nechat se tetovat bylo pro M. zásadním momentem, kdy prostřednictvím tetování zaznamenala svou samostatnost a nezávislost, kontrolu nad svým tělem a životem, obdobně, jako v případech, které uvádí ve své práci Pitts.⁸⁰

Ačkoliv se mohlo jednat o velmi zásadní situace, jako tomu bylo v případě M. a smrti jejího bratra, ani ona sama v tetování nevidí smysl života. Na otázku, zda jí tetování pomohlo se smrtí bratra vyrovnat, odpovídá, že je to taková zkušenost, se kterou se nedá vyrovnat. Ale v daném okamžiku ale potřebovala nějakým způsobem ztvárnit své pocity.

5.1.2 Vzpomínka

Symbolika vzpomínky je úzce provázaná s výše uvedenou symbolikou životní situace. Jedná se o zachycení momentů, které informatorky považovaly za podstatné a chtěly je uchovat nejen ve své paměti, ale i na svém těle.

Nápis *Follow the dream*, který J. zvolila pro své druhé tetování, v kombinaci s růžemi, vznikl na základě inspirace její oblíbenou dětskou knihou, kde byl vyobrazen snový vůz a pod ním právě tento nápis. Volbu tohoto motivu má J. provázanou se vzpomínkami na dětství a okamžiky, kdy jí její matka z knihy předčítala. Podle svých slov se J. považuje za velkého snílka, který má vždy určitou vizi, za kterou si jde a kterou se snaží naplnit, a z toho důvodu zvolila právě tuto formulaci, která jí nenechá zapomenout na to, proč má smysl se o něco snažit a plnit si své sny. Tato myšlenka souvisí s další symbolikou, kterou informatorky svým tetováním přikládají, tedy tetování coby zdroj síly a motivace.

5.1.3 Zdroj síly a motivace

Tetování dodává informatorkám sebevědomí, z několika důvodů. Zaplatily si za něj samy, samy se pro něj rozhodly a ve většině případů tetování podstoupily o samotě.

---

⁸⁰ Pitts, Victoria L.: *In the flesh – the cultural politics of body modification*. New York: Palgrave Macmillan, str. 49, 2003, str. 51

U. vysvětluje, že jí její tetování přináší určitou energii a sílu, možná i z minulých životů ve které věří. Uvědomuje si, že tetování je starodávná záležitost, kterou znali všechny kultury světa. Lidé se nechávali tetovat z rozličných důvodů a tato touha se přenáší i do dalších generací víceméně beze změny. Cítí potřebu své niterní pocity tímto způsobem vyjádřit. Samozřejmě U. přiznává, že existují typy tetování, která symboliku a hlubší význam postrádají, taková pak žádnou vnitřní sílu jejich nositeli podle ní nepřinášejí. Tuto vnitřní sílu a energii však dokážou podle U. pochopit pouze nositelé takového tetování. Vnímají, že se nejedná jen o nějakou bezvýznamnou kresbu na těle. Zároveň popisuje uvědomění si, že s tetováním mizí pocit osamění. Je to pro ni jakési označení, po kterém člověk svým způsobem touží, a jakmile ho konečně má, zklidní se, je spokojenější. Tyto pocity a myšlenky jsou v případě U. jejím vlastním přesvědčením a jako takové se nemusí nutně vztahovat na všechny tetované ženy.

Pro J. její tetování představují životní kroniku, nejen, že se jí její tetování líbí po estetické stránce, ale zároveň jsou pro ni zdrojem podpory v okamžicích, kdy si sama sebou není jistá. Když člověk ztrácí sílu v čemkoliv, čím se zabývá, v plnění svých snů a vizí, nachází ve svém tetování vnitřní klid a energii, která ho žene dál, za vytouženým cílem.

Nacházejí ve svém tetování skrytou sílu, tetování je pro ně připomínkou rozhodnutí, které učinily, jakýmsi talismanem, který je provází jejich životem a nacházejí v něm jistotu.

5.1.4 Odměna

Jak bylo popsáno v kapitole o aspektech ovlivňujících rozhodování o tetování, informatorky svá tetování mnohdy odkládaly. Je tedy možné, že se tetování stalo i odměnou právě za toto období vyčkávání a pečlivého zvažování. Mohlo se však jednat i o cílenou odměnu, kterou informatorky samy sobě slíbily, v případě, že splní cíle, které si zvolily. L. popisuje, že se pro ni tetování stalo jistou formou odměny, za to, že zvládla vyčerpávající období, kdy dokončila školu, měla náročnou situaci v práci a nacházela se pod velkým psychickým tlakem, chystala odjet na dlouhou dobu do zahraničí. Věděla, že potřebuje toto období nějakým způsobem ukončit a splnit si svůj dlouhodobý sen, který by jí přinášel radost a potěšení. Sama popisuje, že potřebovala dlouhodobý zdroj radosti, odlišný například od nákupu nové kabelky, protože taková radost podle L. vyprchá velmi rychle. Hledala radost, která ji bude provázet celým životem. Takovou radost jí přináší právě tetování. Zároveň nepovažuje tetování přímo za nějakou formu vzdoru vůči společnosti, ale spíše za dárek sama pro sebe, přestala se ohlížet na okolí a rozhodla se pro to, po čem dlouhá léta toužila: „...já si nenechala to tetování dělat, aby se všem líbilo, nechávala jsem si ho dělat, pro nějaký svůj vnitřní pocit a protože

konečně už mám to, co jsem jakoby dlouho chtěla.“ Zde se objevuje obecnější rys, kdy je tetování považováno informatorkami za jejich osobní záležitost, kterou nečiní s ohledem na veřejnost, ale pouze samy pro sebe, ze své vlastní vůle.

5.1.5 Citová vazba, vyjádření pocitů

Tetování informatorky spojuje s pro ně důležitými lidmi a uchovává v sobě vzpomínky na důležité události a pocity, které prožily.

Například ve ztvárnění hodné kočky zachycena podoba kočky L., kterou má již osmnáct let a vzhledem ke stáří kočky, lze toto tetování považovat za formu rozloučení se s kočkou. Z toho důvodu si na ni chtěla zachovat památku. Motivy hodné a zlé kočky zvolila i proto, že ač to podle ní samotné může znít jako klišé, v životě je dobro zákonitě provázáno zlem, každá událost má dvě strany mince, nic není jen černobílé. Stejně tak jako osobnost L., sama o sobě říká, že dokáže být zlá i hodná, což chtěla vyjádřit vyobrazením dvou protikladů na svých ramenou.

5.1.6 Tetování bez osobního významu pro informatorky

Ne všechny motivy tetování byly ale vybrány na základě symboliky či významu. V některých případech šlo podle názoru informatorek pouze o estetický prvek, jako tomu bylo v případě MIS., a jejího prvního tetování, které si nechala dělat přibližně před rokem. Jak sama přiznává, jednalo se opravdu o pouhý estetický dojem, sama zvažovala, zda si opravdu takové tetování chce nechat udělat, nicméně pak usoudila, že pravděpodobně nic originálnějšího nevymyslí. Ona sama nepřisuzuje tetování mašlí na zadní straně stehů žádný symbolický význam.

5.1.7 Proměna symboliky

Symbolika se však vyvíjí a mění s přibývajícím počtem tetování, kdy již informatorky nepřikládají takový význam pouze vzhledu a estetickému provedení tetování, ale spíše právě významům, které za tetováním stojí, jak vysvětluje J: *„Můj kamarád dobrej, z dětství, kterej právě bydlel taky v Holešovicích, takovej rokenrolák, hrozně hezky maluje a začal se učit tetovat a tetuje asi rok, takže jako vím, že to rozhodně od něj nebude dokonalý, ale zase už právě když těch tetování máš víc, tak to začneš brát trošku na lehkou váhu a říkáš si, že pointa není, abys byla jako nejkrásnější na světě, ale že to něco znamená, a tohleto by pro mě znamenalo, prostě že jsem mu propůjčila kůži na nějaký učení, což vlastně mi přijde fajn, protože mu fandím, a za druhý prostě to bude od toho kamaráda.*“ Situace, kterou J.

popisuje, naznačuje potlačení vizuálního dojmu z tetování a vyzdvižení jeho symbolické stránky.

5.2 Motivy dle grafického provedení

Volba motivu byla velmi individuální, škála motivů se pohybuje od mašlí, přes technicky propracovaný padák, po květinové motivy a nápisy. Opakovaly se i případy, kdy nejenže se informátorky na tvorbě motivu samy aktivně podílely, ale mnohdy si ho vytvořily celý samy a tatér pouze přenesl jejich dílo z papíru na kůži, bez jakýchkoliv úprav.

Informátorky shledávají určité rozdíly mezi tetováním mužů a tetováním žen, připadá jim však, že se tyto rozdíly postupně vytrácí, jelikož dnes není neobvyklé vidět muže s květinovým motivem tetování a ženu, která nosí motivy draků či lebek. MIS. zastává názor, že velké množství tetovaných lidí se nechá tetovat jen proto, aby mohli říct, že mají tetování, ale žádný hlubší význam pro ně tetování nemá.

Motivy, které se informátorkám zásadně protiví, jsou zejména vyznání lásky provázená nápisy a jmény vztahující se k milovaným osobám, a je jedno, zda se jedná o muže či ženu. Dále pak motivy, které nenesou pro svého nositele význam, avšak přiznávají, že tento význam nemusí coby pozorovatelky chápat a proto se necítí oprávněny takové tetování hodnotit. Zcela nepřijatelným motivem jsou pak vulgární tetování, symbolika odkazující k rasismu či sexuální motivy v podobě vyobrazení nahých těl. Zajímavý názor zmiňuje U., které nepřipadá vhodné nechat si tetovat portréty lidí, ať už blízkých rodinných příbuzných či přátel, nebo osobností, které mohou být nositeli takového tetování milé. Zastává názor, že obličej jako motiv tetování na lidské tělo nepatří, jelikož nenechá svého nositele klidným, neustále je nositel v kontaktu s osobou vyobrazenou na svém těle a tudíž mu není dopřán ani klidný spánek ani jakýkoliv odpočinek.

5.2.1 *Old school*

Nejen motiv, ale i celkový styl tetování může mít pro své nositelky určitou symboliku, jako je tomu u J., která zvolila všechna svá tetování v old school stylu, který pro ni představuje návrat ke kořenům a jasné, otevřené sdělení. Její tetování, vlaštovka, paraglidistka a růže s nápisem, jsou podle ní sice trochu kýčovitá, ale jedná se o kýč, který přiznává a který k danému stylu patří. Vnímá old school styl jako provedení, které nikdy nezevšední, oproti jiným moderním, abstraktním motivům.

5.2.2 Fauna

Zvířecí motivy se ve výzkumu objevily dva, vyobrazení vlaštovky a koček. Zajímavý byl vývoj motivu a umístění dalšího tetování L. průběh vývoje popisuje následovně:⁸¹

No jasně, takže první, mě se nelíbil výraz těch koček a celkově jako tvar, a uši, prostě tohleto už byli takový, mně se zdálo, že tohleto je až jako, když to řeknu blbě, uši jak výr jako dolu, prostě se mi nelíbily tvary těch hlav, jo. Když se podívám tady na druhý, tak když si vezmu ten horní, ten se mi zdál jakoby relativně ok, protože jsem furt polemizovala s tím, jestli to nespojíme na jednu stranu, takže prostě půlka zlá, půlka hodná, ale pak jsem se bála, jak to ve finále bude vypadat. Prostě si myslím, že by to vypadalo špatně. Ale vyhovovalo mi, to že je to prostě scuklý. Ta druhá, to prostě je v podstatě zlá, když se na to takhle podíváš, teď jakoby já mám takovýhleho, ještě o něco zlejšího, toho d'ábla. No a třetí to bylo úplně v prdeli, no to jsem z toho byla, no říkám: „Jak tohleto mi mohl namalovat?“. Říkám: „Ty vole to vůbec ne jako.“ No, a takže, jsme to prostě, tohleto mi poslal, já jsem řekla, že tohleto je na hovno, řekla jsem po telefonu, následující den jsme se měla jít tetovat, jak to chci po telefonu. Přišla jsem. Přišla jsem ještě o něco dřív a dolad'ovali jsme to, s tím že, ten přítel mi jakoby vnuknul skvělej nápad, že zorničky přece musej být jakoby zúžený ta zlá a rozšířený ta hodná, že to v tom výrazu udělá hodně. A říkám: „Ty vole no to je pravda, vlastně jako noční a denní živočich.“ ... A natiskl mi jí na pravý žebra a já jsem se podívala a vypadalo to prostě strašně. A já jsem v tu chvíli byla úplně v prdeli a říkám: „Ty vole, co s tímhle já mám jako dělat?“ Já jsem natáhla ruku a z kočičky se udělal stoletej tygr usurijský, fakt hrozný, prostě se mi to začalo roztahovat, tohleto nejde, prostě tohle já fakt nechci, to se mi fakt nelíbí. No a stála jsem tam s tebou a řešili jsme co a kam. A já jsem viděla na Inkoustovejch⁸² stránkách, že si holčička nechávala dělat na ramena, lehce přes klíční kost růži, nebo něco takovýho. Prostě jsem hlavně hledala místo, kde se mi to nehne. Kde plus minus v podstatě jak tak nějak půjde věk, tak se to jakože nebude hejbat tolik. Říkám: „Ty vole, tak rameno prostě. Respektive ramena.“ Obě. A to už jakoby teď jsme v jiný dimenzi, ne že to bude jenom pravý žebro, že to bude malý, že to schovám kdykoliv, dobře, tak to bude pravý i levý, schovám to kdykoliv, ale už jsme jakoby u ramen, kde to jakoby kdykoliv schovat nejde. A takže jsem tam stála, do toho Danko mi říká: „Tak co, bude ti to vadit v práci?“ A já: „No v práci mi to vadit nebude, jedinej problém kterej je, jakože prostě táta...“

... No a teď jsem tam tak stála, chodila jsem po tom tetovacím salonu a: „Líbí se vám to, nelíbí se vám to?“ A všichni, jo ty vole, to je dobrý a to, takže jsem se prostě rozhodla, že fakt jako ramena. Ale byla jsem taková, že jako ještě „Hm ty vole, co jako...“ To fakt jak máš na celý život, to není prdel jako. Budeš prostě pokérována furt, vezmeš si plavky, bude to vidět. Vezmeš si nějaký šaty, bude to vidět. Bude to prostě součást tebe, nazdar. Ale i přesto, protože je to pro mě tak silnej motiv a věděla jsem, že už to nechci na záda, že to nechci nikam prostě na nohy, tak tohle bylo fakt jediný místo, který mě se jako pro tohleto líbilo. A nechtěla jsem to nikam vedle sebe, chtěla jsem to jakoby na pravou, levou

⁸¹ Viz Obrazová příloha obr. 15-27

⁸² Inkoust Tattoo – tetovací studio, www.inkoust.me

stranu. Takže ramena. No udělal první čáru a já jsem věděla, že už nejde hnout, pokud tam nechci jenom nějaký kosočtverec třeba.

Jak je vidět L. velmi znejistila v okamžiku, kdy se její původní vize umístění tetování na skryté místo, rozplynula a kdy měla obavy z výsledného provedení tetování. Změna umístění na poslední chvíli pro ni představovala zásadní rozhodnutí, jelikož předem nepočítala s tím, že by tetování bylo velmi snadno viditelné a těžko by se skrývalo, zejména před jejím otcem, kterému tetování koček několik měsíců neukázala. I proto je logické, že hledala ujištění o svém rozhodnutí jak u svého tatěra, tak u ostatních přítomných osob ve studiu. Avšak jak sama popisuje, do posledního okamžiku si nebyla jistá, zda se rozhodla správně. Teprve až když se motiv začal zřetelně objevovat na kůži, ujistila se, že je to pro ni to pravé.

Na tomto příkladu je patrná, již v předchozích kapitolách uvedená, dynamičnost celého procesu tetování, od rozhodnutí, po plánování až do okamžiku vyhotovení motivu na kůži.

5.2.3 Flora

Květinové motivy se u informátorek vyskytly dvakrát – lilie a slunečnice. Zajímavé je, že oba byly umístěny v oblasti lopatky. Nositelka lilie M. vysvětlovala, že podle svých vlastních slov není žádný umělecký talent a proto si motiv vybrala z katalogu ve studiu. Oproti tomu H. si svou slunečnici sama nakreslila, zcela spontánně, a ihned si je nechala vytetovat. Případ H. ukazuje, že se informatorky na motivu a provedení svého tetování aktivně podílely, což rovněž podporuje zjištění o procesu tetování coby spolupráci informatorek a tatěra.

5.2.4. Nápisy

Nápisy se mezi tetováním informatorek objevily tři. Jednalo se o nápis v dekoltu MIS. – *Metal heart*, nápis na nártu I. – *At' jsi, kde jsi...*, a nápis provázený motivem růží na rameni J. – *Follow the dream*. Všechny tři nápisy v sobě nesou významy, které jsou pro informatorky spojené s určitou osobní symbolikou. Nápis *At' jsi, kde jsi...*, který byl prvním tetováním I., jí spojuje s dalšími ženami, třemi kamarádkami. Impuls pro toto tetování bylo stěhování jedné z nich mimo republiku, kdy nebylo jisté, za jak dlouho a jestli vůbec se znovu shledají. Znění nápisu bylo vytvořeno spontánně, na společné dovolené, kdy si uvědomovaly, že se jedná pravděpodobně o jeden z posledních společných okamžiků. Svě dlouholeté přátelství chtěly zachytit na svém těle tak, aby měly viditelnou připomínku citového pouta. Celý proces

plánování a vytvoření tetování proběhl velmi rychle a spontánně, během necelých tří týdnů. Tetování podstoupily všechny čtyři ženy společně, což evokuje určitou formu společenské události, nikoliv zcela soukromého aktu mezi tatérem a jeho zákazníkem.

Oproti této přátelské vazbě, kterou v sobě nese tetování I., jsou tetování MIS. a J. čistě jejich vlastním motivem, který je nepojí s žádnou jinou osobou. Nápis *Follow the dream*, je pro svou nositelku připomínkou nejen dětství (viz Motivy dle osobního významu pro informátorky - Vzpomínka), ale zároveň životním mottem. Tetování MIS. *Metal heart* v dekoltu, vyjadřuje dle slov informátorky její životní postoj, jak vysvětluje: „*No a to mám vlastně víceméně jakoby kvůli životnímu stylu. Nevím, teď už jsem nějak jako rezignovala na nějakou jakoby svojí metalovou vizáž, takže si to asi částečně kompenzuju třeba kérékama. A tohle je kvůli tomu, že jako prostě poslouchám metal asi deset let, a odvíjí se od toho i jakoby kolem jakejch lidí se točím, kam chodím, o co se zajímám, prostě jakoby celej můj život jakoby je dost si myslím založenej na tom.*“

Ač se mohou nápisy zdát jako zcela jasná a otevřená sdělení, nemusí tomu nutně tak být. Za nápisem *Follow the dream* by nezaujatý pozorovatel pravděpodobně nehledal vzpomínku na dětství, stejně tak jako *Ať jsi, kde jsi...* může na první pohled evokovat vzkaz spíše partnerovi, než uchování přátelského pouta.

5.2.5 Symboly

Zobrazení symbolů se u informátorek objevilo ve třech případech, jednalo se o motiv spravedlnosti a vyobrazení mašlí MIS., symbol, který U. nejčastěji přirovnává k hadovi či drakovi, a motiv souhvězdí Jižního kříže L.

V případě L. se pak jednalo o spontánní volbu motivu, kdy věděla, že tetování rozhodně chce, ale nebyla si jistá motivem. Volbu motivu přisuzuje až výletu, během kterého jí přátelé souhvězdí Jižního kříže ukázali na obloze: „*Ale je pravda, že jakoby to co, proč hvězdy, to bylo v podstatě jakoby šitý horkou jehlou, nebo respektive jsem věděla, že si chci odvézt tetování, ale tak nějak jsem do poslední chvíle nevěděla jaký. ... A pak jsem byla na výletě, kde mi poprvý byl ukázanej Jižní kříž, a koukala jsem na něj v úplně nádherný přírodní scénérii, no a pak přijela M. a já jí říkám, že se chci nechat tetovat a ona: „Ježišmarjá, ty bláho já bych chtěla taky.“ A tak jsme se o tom bavily... A říkám : „Ty vole ale Jižní kříž je pecka.“* Volba motivu Jižního kříže opět ukazuje, jak spontánní může být proces tetování.

Motiv, který si nechala vytetovat U. si sama vytvořila a požádala kamarádku tatérku, aby ji tetování zhotovila. Přístup U. k vytvoření svého tetování rovněž dokládá, že tetování

nemusí být nutně pouze výtvozem tatéra samotného, ale i informátorek, které se na tvorbě konečné podoby tetování mohou aktivně podílet.

V rozporu s významy, které informátorky většině svých tetování přiřkládají, se objevuje motiv mašlí, který jak MIS. přiznává, pro ni osobně nenese žádnou symboliku, považuje toto tetování za estetický doplněk svého těla.

Ve většině případů však informátorky svým tetováním přiřkládají celou řadu symbolů a významů. Mnohdy nejsou tyto symboly na první pohled čitelné, nezaujatý pozorovatel by si mohl tetování informátorek vykládat jako zcela bezvýznamné či dokonce nepovedené tetování, ačkoliv pro informátorky samotné jejich tetování nese osobní význam.

6. Zpětné hodnocení

6.1 Zpětné hodnocení bolesti

Před samotným tetováním byly informátorky nervózní a pociťovaly jisté obavy, nicméně žádnou z nich tyto obavy neodradily natolik, aby od rozhodnutí nechat se tetovat ustoupily. Co je zajímavé, žádná z informátorek se nijak zásadně neobávala procesu hojení nebo možnosti nákazy nejrůznějšími infekcemi během procesu tetování. V případě H., která se nechávala tetovat v roce 1998, byl tento fakt podložen i tím, že informace nebyly tak snadno dostupné, jak sama popisuje: *„V roce 1998 u nás internet ještě vlastně nebyl, takže nebylo kde shánět informace. Prostě jsem si jen říkala, že v tetovacím salónu bude snad zaručený, že bude mít čistý náčiní. Alergie mě nenapadla vůbec. Byla jsem ráda, že mě tatér po dokončení díla poučil, jak se o to starat.“*

Bolest byla pro všechny informátorky největším zdrojem strachu z tetování. Byla faktorem, který je od tetování odrazoval a který v nich vyvolával velké obavy. Některé dokonce zcela cíleně volily místa pro tetování tak, aby byla bolest co nejmenší. To znamená místa, kde není kůže příliš tenká a nedochází ke kontaktu tetovacího strojku a kosti, což je považováno za nejvíce bolestivou pasáž tetování. Informátorky přiznávají, že se z dostupných informací, ať už od přátel, či na internetu, pokoušely zjistit, která místa jsou pro tetování nejvíce bolestivá a k čemu by se dala daná bolest přirovnat. Ačkoliv měly informátorky strach z bolesti, všechny byly odhodlané tuto nepříjemnou součást tetování vydržet, jak vysvětluje MIS.: *„Naštěstí se mi nikdy nestalo, že bych si řekla, já už to nevydržím, vždycky to bylo jako nepříjemný, ale vždycky jsem věděla, že třeba ještě hodinu bych zvládla, nebo tak, že to bylo spíš takový, jako že mi to vadilo, ale nebylo to nic, co by mě nějak jako extra, co by se nedalo vydržet. Ale ono*

záleží, vím, že třeba pod lopatkou, tam bylo místo, který mě bolelo fakt hodně, že už jsem měla sto chutí říct jako, ježišmarjá, můžeš na chvíli přestat, nebo něco. Ale jako zvládla jsem to.“

Všechny se shodly, že očekávaná bolest a bolest skutečná se zcela lišily. Před začátkem tetování měly informátorky strach, že to bude proces velmi nepříjemný a možná, že ho ani nezvládnou. Stejně tak vnímání bolesti se ukázalo jako velmi individuální, například I. očekávala, že tetování bude obdobná bolest, s jakou se setkává při vrtání zubů, ale ve výsledku vnímala spíše pálivý pocit. V průběhu procesu se uklidnily, zjistily, že bolest není tak hrozná, jak očekávaly a všechny se bez výjimky s bolestí velmi dobře vyrovnaly. Často popisovaly obrovskou úlevu v okamžiku, kdy bylo tetování dokončené a jistý pocit hrdosti, že bolest vydržely.

6.2 Proces hojení

Problematickým mohl být proces hojení, který zejména J. způsobil přinejmenším nepříjemnosti, jelikož jí poslední tetování výrazně opuchlo a samotné hojení se ukázalo jako nejbolestivější pasáž procesu. Z čehož se J. poučila a pokud by si někdy nechala tetovat další motiv, který by byl rozsáhlejší, určitě by zvolila variantu, kdy se proces tetování rozdělí do několika sezení a tělo má více času se s tímto zásahem vyrovnat.

6.3 Změna vnímání vlastního těla

Tetování je zásahem do vizáže lidského těla, ve většině případů však u informátorek nedošlo k změně vnímání vlastního těla. Informátorky spíše než vnější změnu vzhledu pocíťovaly jakousi vnitřní proměnu v dlouhodobém horizontu. Fyzickou změnu sice samozřejmě zaznamenaly, a některé se s ní delší dobu sžívaly i vzhledem k procesu hojení, ale nejpodstatnější proměnou pro ně byla právě emocionální stránka tetování. Shodovaly se ve výpovědích, že jim tetování dodává klid, rovnováhu, nacházejí v něm podporu ve složitých životních situacích, pomocí tetování zaznamenávají své pocity a utvrzují se v postoji vůči sobě i vůči okolí. Stejně tak si neuvědomují, že by se k nim nejbližší okolí v důsledku jejich tetování začalo chovat nějak odlišně, jak vysvětluje L.: *„Možná já sama k sobě, že si připadám, asi vnitřně si připadám dospělejší. Chtěla to udělat, udělala jsi to a teď si poneseš následky, Ať se to někomu líbí, nebo nelíbí. Takže spíš jako nějaký můj vnitřní postoj ke mně, že jsem se tak jakoby přesvědčila o tom, že si dokážu stát za svým a že když to teda chci, tak pojďme a nepřemejšlejme o okolí. Že jsem se tak jakoby vnitřně utvrdila, jako ve své síle, ve svém postoji. Ale nejsem si vědoma toho, že by někdo změnil postoj ke mně.“*

6.4 Lítost

Žádná z informátorek svého tetování nelituje, pokud posuzují tetování jako celek. Čeho ovšem litují je volba tatéra a spontánnost rozhodnutí, případně umístění tetování. Ale žádná z informátorek si nechce tetování nechat odstranit, maximálně pouze upravit nebo dokonce rozšířit.

Fakt, že momentálně svého tetování nelitují, neznamená, že se neobávají dne, kdy by tetování mohly začít litovat. Shodují se, že v pokročilém věku pravděpodobně tetování na veřejnosti vystavovat nebudou, ale spíše v důsledku toho, že jejich tělo zestárne celkově, ne proto že by se za tetování začaly z jakýchkoliv důvodů stydět. V čem si informátorky jsou naprosto jisté, je symbolika jejich tetování, je lhostejné, zda tělo a tetování s ním zestárne a změni svou podobu, symbolika přetrvává.

6.5 Změna přístupu k tetování

S přibývajícím počtem tetování a s kontaktem s jinými tetovanými lidmi se informátorky poučily, jak je vhodné, či nevhodné k tetování přistupovat. S každým dalším tetováním se informátorky snaží více rozmyslet, zda je umístění vhodné, jaký motiv je ideální a samozřejmě kdo bude tetování dělat. Většinou se chtějí vracet ke „svému“ tatérovi, ale v podstatě je pro ně nejdůležitější, že tatéra osobně znají a mají k němu důvěru. Jak popisuje U., musí jí být tatér sympatický a příjemný, jinak by pro ni tetování nebylo příliš pozitivní zkušeností.

Rozdílnost v přístupu tatéra při prvním tetování a při třetím tetování popisuje J., která pro své třetí tetování zvolila ženu tatěrku, oproti předchozím dvěma tetováním, které ji dělal tatér muž. Ačkoliv přiznává, že proces tetování byl jiný, nemyslí si, že by to bylo nutně pohlavím tatéra, ale spíše konkrétní osobností. Tatér muž, u kterého byla na prvních dvou tetování, byl starší pán, s mnohaletými zkušenostmi, znalý spousty životních příběhů a on sám po J. chtěl, aby si své tetování důkladně rozmyslela a nic neuspěchala. Oproti tomu její poslední tetování vytvořila tatěrka žena, která s J. dopodrobna neprobírala možné důsledky jejího rozhodnutí, což si ale J. vysvětluje spíše faktem, že již tetování měla a tatěrka o nich věděla, tudíž nepovažovala za nutné vysvětlovat J. možné potíže a nesnáze, které s sebou tetování nese. Avšak J. uznává, že esteticky je třetí tetování provedeno lépe, jelikož tatěrka používala více - jehlový strojek a větší paletu barev než tatér u prvních dvou tetování.

Nicméně estetické provedení není pro J. nejpodstatnější, J. popisuje, že byla po zhotovení třetího tetování překvapená z výsledku, jelikož je tetování daleko větší než původně

očekávala a poněkud obtížněji se s novým tetováním sžívala. Velký podíl na této rozpačitosti připisuje právě tatérce, která ji do jisté míry přesvědčila, že větší tetování bude lepší a rameno a paže bude rovněž působit lépe, než první volba J., kterou byla vnitřní strana paže.

6.6 Hodnocení ostatních tetovaných osob

Tetování cizích lidí vzbuzuje zájem informátorek. Informátorky přiznávají, že ze zvědavosti si tetování jiných lidí prohlíží a přemýšlí, jaký by tetování mohlo mít význam, ale většinou se přímo nezeptají, jelikož samy vědí, jak mohou být podobné dotazy nepřijemné. Rovněž nepocítují sounáležitost s cizími lidmi, kteří mají tetování. Tetování cizích lidí nevyvolává v informátorkách potřebu kontaktování těchto osob.

6.7 Další tetování

Velká většina informátorek se shodla v tom, že o dalším tetování uvažují, respektive, že ho nezavrhnou. Co ovšem bylo zajímavé, některé informátorky byly pro další tetování zcela jistě rozhodnuté, dokonce již měly domluvené termíny s tatérem, ale oproti tomu jiné se vyjádřily, že další tetování sice může přijít, ale již to pro ně není zásadní potřebou, touhou, kterou by musely naplnit okamžitě a bez odkladu.

Rozdíl obou postojů je zřetelně vidět na výpovědích M., která o další tetování stojí, a výpovědi J., která sice další tetování nevyklučuje, nicméně po něm momentálně netouží.

M.: „Já myslím, že je to jako hrozně návykový. Že když máš to první, tak já jsem si říkala, že až dodělám školu, tak si nechám udělat další, a to jsem teda jako porušila tím druhým, ale to jsem potřebovala z jiných důvodů. Ale tak když někdy dodělám školu, tak budu mít další tetování. Ale trochu se bojím, že se možná nedočkám, s mým přístupem ke škole.“

J.: „Jako občas mě to napadne, že bych si udělala třeba nějaký další, ale už prostě tak nějak jsem se jako odklonila od toho vzhledu. Třeba dneska jsem se teda jako načančala, jdu s kamarádkou na výstavu, a většinu času prostě vstávám ráno a jsem ráda, že si natáhnu mikinu s kapucou a tenisky. A prostě přesně, vůbec jako nemám sílu se koukat na sebe do zrcadla. Ale fakt je ten, že prostě třeba teď jsem fakt spokojená, mám tu kapelu, co jsem hrozně chtěla, a vlastně už jako zdaleka nemám tak potřebu, aby lidi poznali, že jako patřím k nějakému stylu, k nějaký subkultuře, nebo tak, už je mi to vlastně jedno. Ale zase to tetování má tu výhodu, že když si vezmeš to normální tričko a ty outdoorový hadry, tak všichni vědí, že seš ten pankáč. To je na tom podle mě docela hezký, že já i kdybych chodila nahatá a už se

prostě nikdy v životě nenamalovala, tak už to tak jako ke mně patří. Rozhodně toho nelituju, vůbec. Jenom spíš už jako... Spousta lidí říká, že když si nechaj něco udělat, nějaký tetování, tak hrozně jako nutně pak chtěj další hned, ale mě teda prostě už nějak... Možná až přijde zas nějaký životní zlom, nebo něco, tak možná třeba mě to zas jako popadne. Mně se to pořád líbí, ale zároveň mám pocit, že když budu mít, třeba nějaký peníze volný, tak radši za ně někam jako pojedu, nebo si koupím prostě já nevím, kolečka na longboard, něco na kolo, prostě něco takovýho, co je jako užitečný a nějak si to fakt jako užiju, než něco, co jakoby změni můj vzhled.“

6.8 Hranice množství tetování

Informátorky projevily velkou dávku tolerance, co se týče hranice, limitu, kdy by tetování bylo na lidském těle příliš. Všechny informátorky se shodly v tom, že velmi záleží na konkrétním člověku a konkrétním tetování, aby bylo možné posoudit, zda je tetování již příliš, nebo zda je stále akceptovatelné. Stejně tak, že tetování je každého osobní věc a nikdo jiný nemá právo rozhodovat o jeho těle. Některé dokonce přiznaly, že jejich vlastní hranice, co se týče množství tetování, se mění a posouvá. Jako je tomu v případě L., která byla původně rozhodnutá zůstat pouze u jednoho drobného tetování, ale se zjištěním, že tetování není tak bolestivé, a reakce okolí nejsou negativní, přiznává, že neví, kolik tetování ve výsledku bude mít. Podle L. je pro člověka, který nechce skončit potetovaný celý, ideální volbou se netetovat vůbec, jelikož se jedná o poměrně návykovou záležitost. Člověk získává potřebu jakoukoliv významnější situaci ve svém životě zaznamenat na své tělo. Co však zůstává podstatným, je možnost tetování skrýt, pokud to bude nutné.

Například J. uvažuje, že i u ní se hranice množství tetování může změnit, jelikož člověk se v průběhu svého života mění a vyvíjí. Nevylučuje fakt, že může skončit potetovaná od hlavy až k patě, ale zároveň taková vizáž není momentálně její touhou. Oproti tomu MIS. je zcela jednoznačně rozhodnutá mít mnoho dalších tetování a prakticky jediným místem, které s jistotou zůstane nepotetované, je obličej.

Pokud se podíváme na hodnocení množství tetování podle věkově starších ze spektra informátorek, H. a U. se shodují v tom, že velké plochy potetované kůže, kde již ani neprosvítá přirozená barva pokožky, jim připadají nehezké a přehnané.

Informátorky přiznávají, že si nejsou jisté, zda by si přály, aby bylo ve společnosti tetovaných lidí víc. Na jednu stranu by bylo podle nich zajímavé, pokud by se tetování lidí dostali například do politiky, jakým způsobem by se změnil pohled společnosti na tetované jedince. Na druhou stranu by podle J. pak tetování ztratilo svou rebelující podstatu.

7. Závěr

Tetování je „*ojediněle komplexním fenoménem, v němž se snoubí složka estetická, rituální, magická, účelová, individuální sociálně-statutární.*“⁸³ Tetování není v současné době pouhou estetickou záležitostí, ačkoliv kvalita tetování se bezpochyby zlepšuje a lidé jsou ochotni investovat nemalé finanční částky a čas k tomu, aby jejich tetování bylo dokonalé. Není vyloučené, že obliba tetování má spojitost s menším výskytem rituálů v současné společnosti. Tetování může představovat kompenzaci rituálních obřadů, což ve své práci popisuje i Pitts, která zmiňuje, že prostřednictvím tělesných modifikací včetně tetování se ženy vyrovnávaly s traumatizujícími zážitky a tato úprava jejich těla pro ně byla rituálem, díky kterému získaly zpět kontrolu nad svým tělem.⁸⁴

Rozhovory s informátorkami probíhaly v neformální uvolněné atmosféře, což usnadnilo samotný proces rozhovoru a to jak co se týče zvukového záznamu, tak fotografické dokumentace jejich tetování. Získané informace byly mnohdy velmi překvapivé a vyžadovaly velkou dávku důvěry a porozumění, jelikož některá tetování v sobě ukrývají vzpomínky na nepříjemné události, o kterých se informátorkám těžko hovoří. Zcela otevřeně přiznávám, že odpovědi na otázku, zda má jejich tetování nějakou symboliku, jsem se s každým dalším rozhovorem obávala víc a víc, jelikož jsem si nebyla jistá svou vlastní reakcí. Nicméně jsem se snažila nechat hovořit hlavně informátorky.

Odpovědi na otázky položené v metodologii práce jsou následující:

Proč se ženy nechávají tetovat a jaké aspekty ovlivňují rozhodování o tetování?

Informátorky se nechávaly tetovat z důvodů zachycení určitých životních okamžiků, kterým přikládaly pro ně podstatný význam. Jednalo se o dosažení dospělosti a možnosti rozhodovat o podobě svého vlastního těla, což je v souladu se zjištěním, že tělo je tím jediným, nad čím mají ženy skutečnou kontrolu, jak ve své práci popisuje Pitts.⁸⁵ Dále pak proto, aby zachytily své vlastní pocity a pokusily se vyrovnat s obtížnými životními situacemi, jako byla dlouhodobá rekonvalescence či úmrtí člena rodiny.

Mezi aspekty, které informátorky zohledňovaly, patřila zejména volba motivu, na jehož tvorbě se mnohdy samy aktivně podílely, inspiraci hledali jak u přátel a ve svém okolí,

---

⁸³ Rychlík, Martin: Dějiny odívání, Tetování, skarifikace a jiné zdobení těla, Nakladatelství Lidové Noviny, Vydání první, 2005, str. 278

⁸⁴ Pitts, Victoria L.: “Reclaiming” the Female Body: Embodied Identity Work, Resistance and the Grotesque. *Body & Society*. 4 (3), 1998, str. 73

⁸⁵ Pitts, Victoria L.: “Reclaiming” the Female Body: Embodied Identity Work, Resistance and the Grotesque. *Body & Society*. 4 (3), 1998, str. 74

tak hlavně na internetu. Dalšími aspekty bylo pak umístění a velikost tetování. Nejčastěji volily taková umístění a velikost, aby bylo možné tetování v případně nutnosti zakrýt oděvem.

Volbu tetovacího studia a tatéra většinou pečlivě zvažovaly a daly na doporučení přátel, či hodnotily dostupné práce tatéra, podle kterých pak volily. Nicméně objevil se i případ, kdy volba tatéra byla zcela spontánní. Informátorky tetování často odkládaly z několika důvodů, kterými mohl být věk, obavy z bolestivosti procesu, celkové proměny jejich vizáže ale i z důvodů finančních, kdy spořily příslušnou částku nutnou k zaplacení tetování.

Jakým způsobem tuto úpravu těla přijímá jejich okolí, ať už v soukromí, či na veřejnosti?

Informátorky pečlivě volily, komu své rozhodnutí nechat se tetovat sdělí. Ve většině případů o tomto rozhodnutí věděli přátelé informátorek, nikoliv však jejich rodiče. Avšak s odstupem času všechny informátorky svá tetování rodičům přiznaly. Informátorky se setkávaly s odlišnými reakcemi ze strany rodičů, od vzteku po kladné přijetí. Rozdílné reakce byly jak ze strany matek, tak ze strany otců. Matky častěji reagovaly s rozhořčením a vztekem, otcové tetování svých dcer přijímali klidněji.

Přátelé informátorek jejich tetování přijímaly klidně, pravděpodobně i z toho důvodu, že většina informátorek se běžně pohybuje mezi tetovanými lidmi, tudíž jejich tetování nebylo pro jejich přátelé ničím neobvyklým.

Partnerům informátorky o tetování řekly, avšak partneři neměli zásadní vliv na rozhodnutí nechat se tetovat. Mnohdy však měli stejně jako přátelé informátorek podíl na výsledné podobě motivu či umístění tetování. Toto zjištění odpovídá poznatkům Vaila, který popisuje, že ačkoliv významy a podoba tetování jsou jedinečné, nositelé tetování se inspiroují u jiných lidí.⁸⁶

Na veřejnosti se informátorky setkaly jak s pozitivními reakcemi, kdy jejich tetování bylo hodnoceno velmi kladně a pochvalně, tak s negativními, kdy byly informátorky vulgárně osočovány právě kvůli jejich tetování. Informátorky však přiznávaly, že s možností takových reakcí počítaly a byly si vědomy, že mohou nastat. Což ovšem neznamená, že by jim byly komentáře veřejnosti příjemné.

---

⁸⁶ Vail, D. Angus: "Tattoos are like potato chips... you can't have just one". The process of becoming and being a collector. *Deviant Behavior*. 20 (3), 1999, str. 259

Jakým způsobem ženy se svým tetováním zacházejí, zda ho v určitých situacích skrývají a z jakého důvodu?

Informátorky již od počátku rozhodování volily taková umístění pro svá tetování, aby bylo možné tetování v případě nutnosti skrýt oděvem. Mezi důvody skrývání tetování patřily například pracovní pohovory, důležitá pracovní jednání, případně zkoušky ve škole, či obavy z reakce nejbližšího okolí.

Jak se vyrovnávají s reakcemi svého okolí na jejich tetování?

Toho, že okolí bude na jejich tetování reagovat, ať už pozitivně, nebo negativně, si byly všechny informátorky předem vědomy. Z negativních reakcí jim blízkých osob měly často obavy, avšak ani to je neodradilo od rozhodnutí nechat se tetovat. Jak se později ukázalo, informátorky osobám, jejichž reakce se obávaly, tetování po určité době ukázaly a mnohdy byly samy překvapeny pozitivní reakcí či respektováním jejich rozhodnutí. Objevily se však i reakce velmi negativní, které pro informátorky nebyly příjemné, nicméně je přijaly a nijak výrazně je nekomentovaly.

Jaké jsou významy jejich tetování?

Ženy přikládají svým tetováními jiné, než pouze estetické významy. Tetování je pro ženy součástí jejich identity a vyjadřuje jejich jedinečnost. Významy, které informátorky přikládají svému tetování, jsou zejména znázornění a zachycení životních situací, které informátorky považovaly za významné, zachycují vzpomínky na podstatné okamžiky či bytosti. Tetování se pro informátorky stává zdrojem síly a motivace, i proto, že si ho často nechaly udělat tzv. za odměnu, jak samy říkají, v okamžiku, kdy jim tetování přineslo pocit dlouhodobé radosti a uspokojení. Objevilo se však i tetování, kterému informátorka nepřikládala žádný osobní význam a přiznala, že se jedná o pouhý estetický prvek na jejím těle. Symbolika tetování se u některých informátorek v průběhu času proměňuje, dochází k potlačení estetického prvku tetování, ale objevuje se významnější motiv, kdy je pro informátorky podstatné kdo jim tetování dělá a z jakého důvodu – například propůjčení vlastní kůže přátelům, kteří se učí tatérskému umění.

Jak je patrné z výzkumu, tetování představuje pro ženy formu individualizace. Stává se součástí jejich těla, které považují výhradně za svůj osobní „majetek“, o kterém si mohou rozhodovat jen ony samy. Pokud bychom přirovnali toto zjištění k práci Vaila, jak byla uvedena v teoretickém ukotvení a jeho odlišení osob které mají tetování a osob, které jsou tetované, patřily by informátorky mezi osoby, které jsou tetované, jelikož se tetování stává

jejich součástí, kterou není snadné odstranit a reprezentuje jejich rozhodnutí, životní okamžiky, které jsou v tetování zachyceny.⁸⁷

Jak zpětně hodnotí své vlastní rozhodnutí nechat se tetovat?

Informátorky jsou se svým tetováním spokojené, často přiznávají, že by si tetování nechaly pouze upravit či rozšířit, nikoliv však kompletně přetetovat nebo zcela odstranit. Samotný proces, který podstoupily, ve většině případů hodnotí pozitivně, avšak objevily se i případy, kdy by informátorky pečlivěji volily tetovací studio a tatéra, jelikož zpětně vidí svou volbu jako velmi spontánní a neuváženou. Bolest, z které měly informátorky největší obavy, hodnotily jako nepříjemnou, ne však nesnesitelnou. Žádná z informátorek nevyloučila možnost dalšího tetování. Některé informátorky dokonce již v průběhu výzkumu zvažovaly návrhy a umístění dalšího tetování. K podobnému závěru dospěl i Vail, který ve své práci popisuje, jak se postupně rozšiřuje sbírka tetování na těle nositele, a jakým způsobem nositel tetování uvažuje o svém těle, tedy jako o plátně, jehož prázdná místa je potřeba zaplnit.⁸⁸

Výzkum nezahrnuje všechny existující kategorie tetovaných žen, jako například ženské tetování ve věznicích či tetování žen v domorodých kmenech. Tudíž není možné výsledky tohoto výzkumu generalizovat na všechny tetované ženy světa. Stejně tak jsem si vědoma toho, že rozhovor není prostým odrazem skutečnosti, ale stále jsem odkázána na informace, které mi informátorky sdělit chtěly, což nemusí nutně odpovídat realitě.

Samozřejmě se nabízí otázka, jak budou informátorky vnímat svá tetování s větším odstupem času a s možností nadhledu vlastního rozhodnutí. Z vlastní zkušenosti vím, že svá tetování nevnímám v průběhu let zásadně jinak, ale je pravda, že od mého prvního tetování uplynulo teprve pět let a od posledního necelé tři měsíce. Není vyloučené, že se můj názor v průběhu let změní. Avšak jak informátorky, tak já, si myslím, že v době, kdy by mi mé tetování mohlo začít vadit, bude součástí mého těla natolik, že nebudu cítit potřebu ho měnit. Zůstane mou součástí.

---

⁸⁷ Vail, D. Angus: "Tattoos are like potato chips... you can't have just one". The process of becoming and being a collector. *Deviant Behavior*. 20 (3), 1999, str. 270

⁸⁸ Tamtéž, str. 266-267

Použitá literatura

- Mgr. Magdaléna Šťovíčková Jantulová (2009/2010): Téma 1, Úvod do empirického výzkumu sociálních věd, Úvod empirického výzkumu sociálních věd, FHS UK Praha, E_Úvod do společenskovedních metod., Online. Dostupné z: <http://moodle.fhs.cuni.cz/course/view.php?id=614> (3. 9. 2013)
- Mgr. Hedvika Novotná, (2009/2010): Téma 2, Výzkumné strategie a projekt výzkumu, Kvalitativní strategie výzkumu, Úvod do společenskovedních metod, FHS UK Praha, E_Úvod do společenskovedních metod., Online. Dostupné z: <http://moodle.fhs.cuni.cz/course/view.php?id=614> (3. 9. 2013)
- Mgr. Martin Heřmanský (2009/2010): Téma 5, Redukce a analýza dat, Kvalitativní analýza dat, Úvod do společenskovedního výzkumu, FHS UK Praha, E_Úvod do společenskovedních metod., Online. Dostupné z: <http://moodle.fhs.cuni.cz/course/view.php?id=614> (23. 10. 2013)
- P. Ezzeddine, M. Heřmanský, H. Novotná, G. Seidlová, M. Šťovíčková, M. Vaňková: Téma 6, Etika ve společenskovedním výzkumu, Etika výzkumu, FHS UK Praha, E_Úvod do společenskovedních metod., Online. Dostupné z: <http://moodle.fhs.cuni.cz/course/view.php?id=614> (3. 9. 2013)
- Gennep, A. van (1997): Přechodové rituály. Systematické studium rituálů, Nakladatelství Lidové noviny, Praha.
- Hendl, Jan (2005): Kvalitativní výzkum, Základní metody a aplikace, Praha, Portál, Vydání první.
- Oakleyová, Ann (2000): Pohlaví, gender a společnost., Praha, Portál.
- Pitts, Victoria L. (1998): "Reclaiming" the Female Body: Embodied Identity Work, Resistance and the Grotesque. *Body & Society*. 4 (3)
- Pitts, Victoria L. (2003): *In the flesh – the cultural politics of body modification*. New York: Palgrave Macmillan.

- Rychlík, Martin (2005): Dějiny odívání, Tetování, skarifikace a jiné zdobení těla, Nakladatelství Lidové Noviny, Vydání první.
- Sanders, Clinton (2008): Customizing the body: the art and culture of tattooing. Rev. and expanded ed. Philadelphia: Temple University Press.
- Schiffmacher, Hank (Ed.) (2005): 1000 Tattoos, Taschen GmbH, Köln.
- Strauss, Anselm; Corbinová, Juliet (1999): Základy kvalitativního výzkumu, Postupy a techniky metody zakotvené teorie, Sdružení podané ruce, Brno, Nakladatelství Albert, Boskovice.
- SuicideGirls. In: Wikipedia: the free encyclopedia [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001- [cit. 2013-12-20]. Dostupné z: <http://cs.wikipedia.org/wiki/SuicideGirls>
- Vail, D. Angus (1999): "Tattoos are like potato chips... you can't have just one". The process of becoming and being a collector. Deviant Behavior. 20 (3)
- Wohlrab, Silke; Stahl, Jutta; Kappeler, Peter M. (2007): Modifying the body: Motivations for getting tattooed and pierced, Body Image 4

Obrazová příloha

Obr. 1, MIS. Motiv spravedlnosti, záda, foto: Inkoust Tattoo

Obr. 2, MIS. Motiv mašlí, zadní strana steh, foto: soukromý archiv MIS.

Obr. 3, MIS. Nápis: Metal Heart, dekolt, foto: Inkoust Tattoo

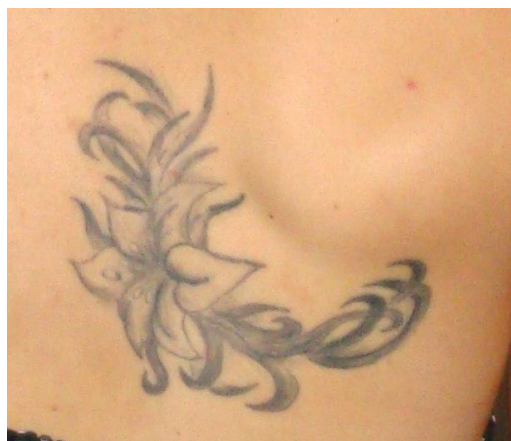
Obr. 4, I. Nápis: At' jsi, kde jsi..., nárt, foto: Autorka

Obr. 5, H. Motiv slunce/slunečnice, lopatka, foto: soukromý archiv H.

Obr. 6, M. Motiv padáku, trup, foto: soukromý archiv M.

Obr. 7, M. Motiv lilie, lopatka, foto: soukromý archiv M.

Obr. 8, J. Motiv vlaštovky, lýtko, foto: autorka

Obr. 9, J. Motiv parašutistky, rameno, paže, foto: soukromý archiv J.

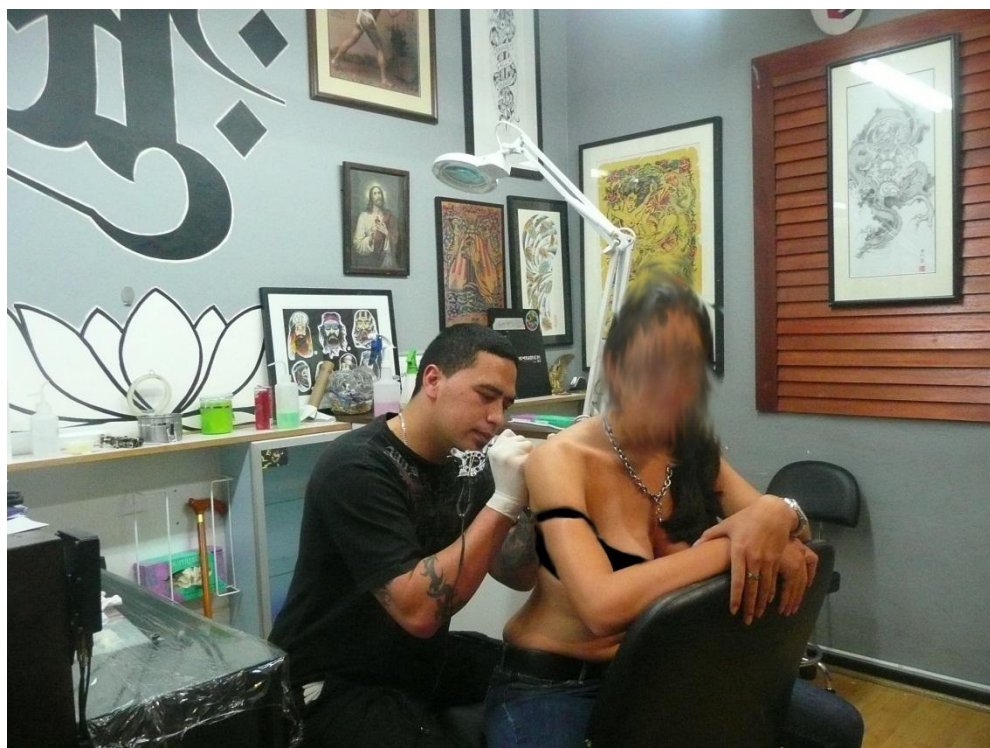
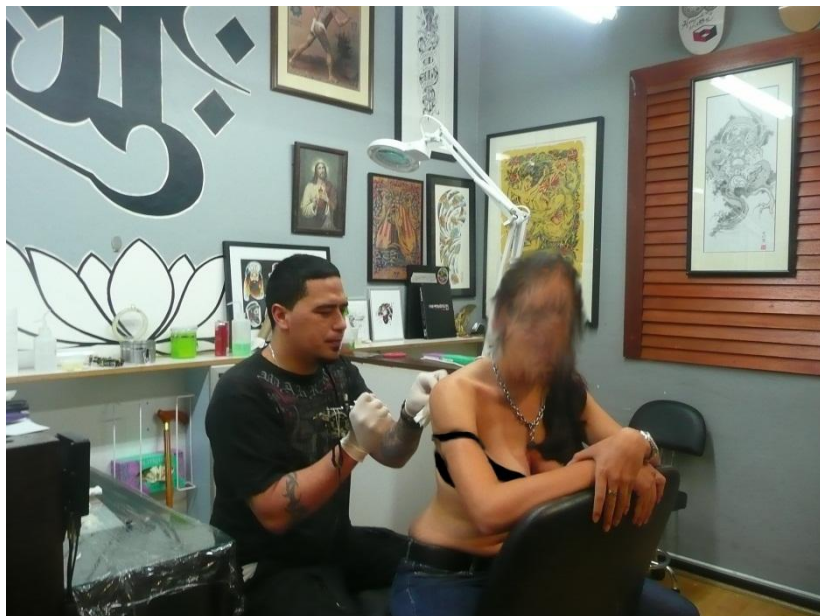
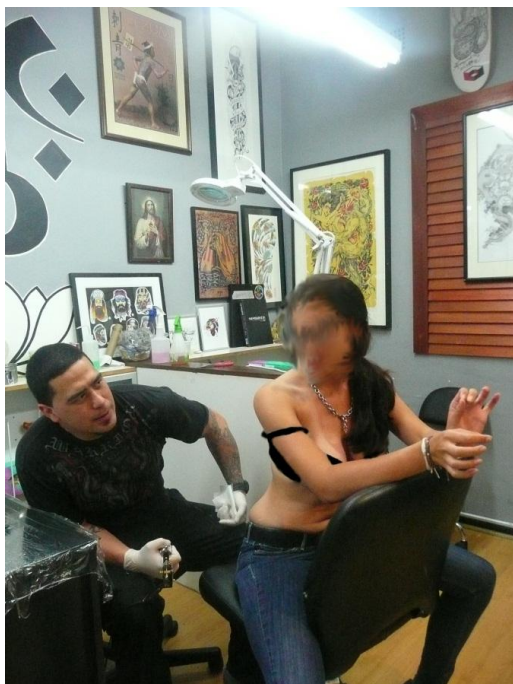
Obr. 10, J. Motiv růží, nápis „Follow the dream“, rameno, paže, foto: autorka

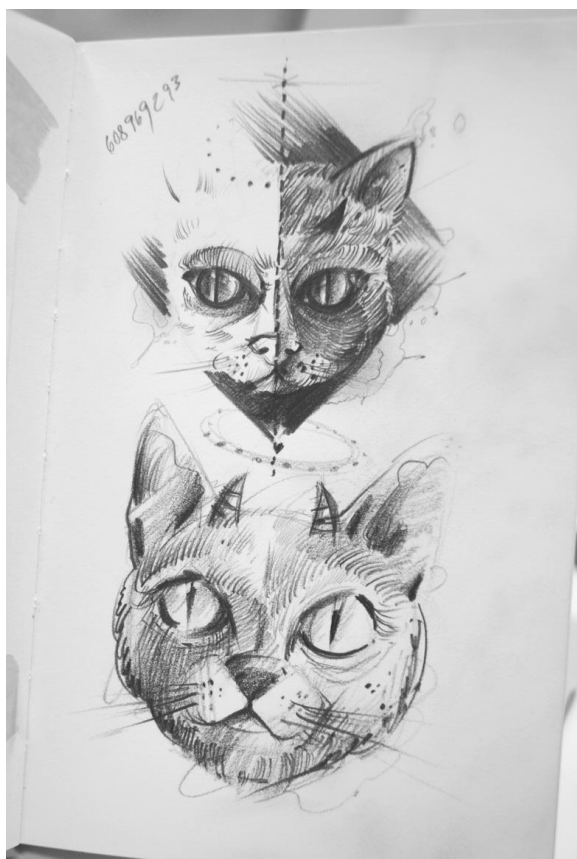
Obr. 11, U. Symbol hada/draka, paže,
foto: soukromý archiv U.

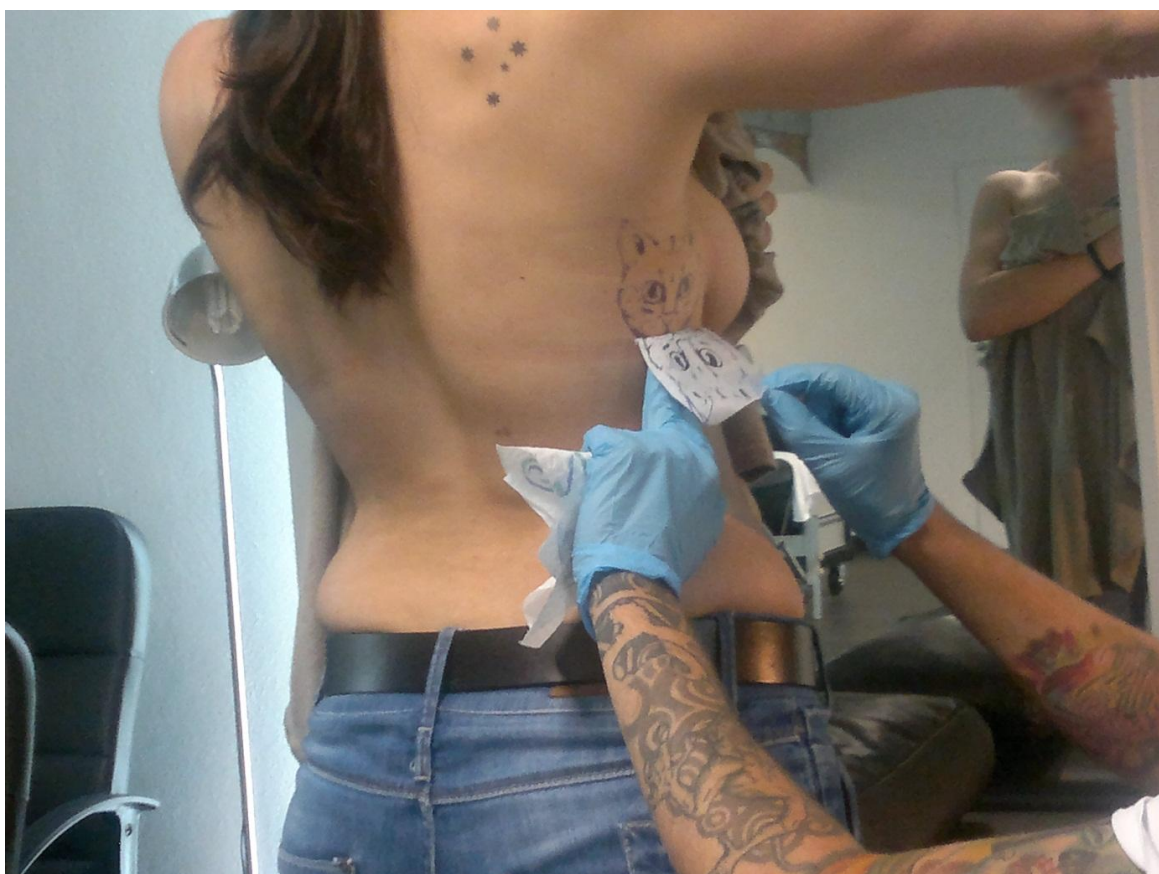
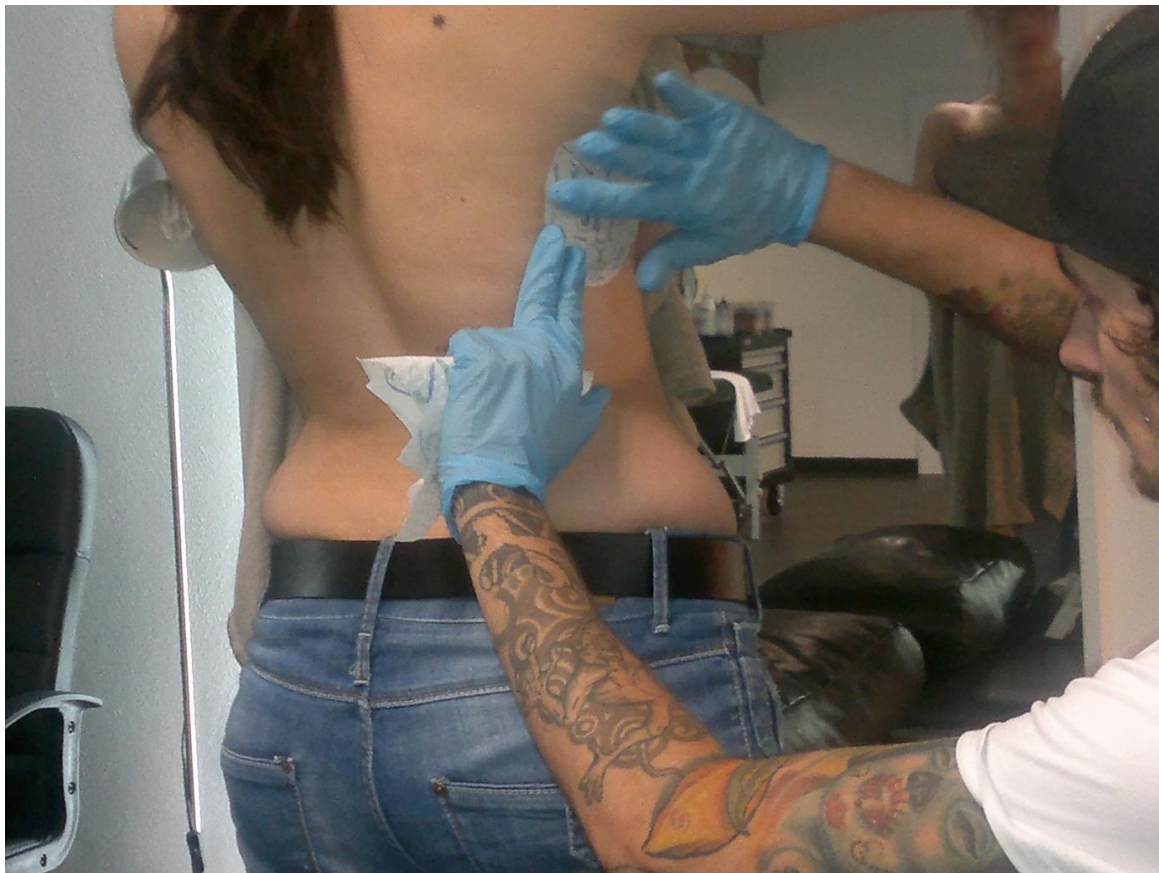
Obr. 12. -14., L. Průběh tetování – motiv souhvězdí Jižního kříže, soukromý archiv L.

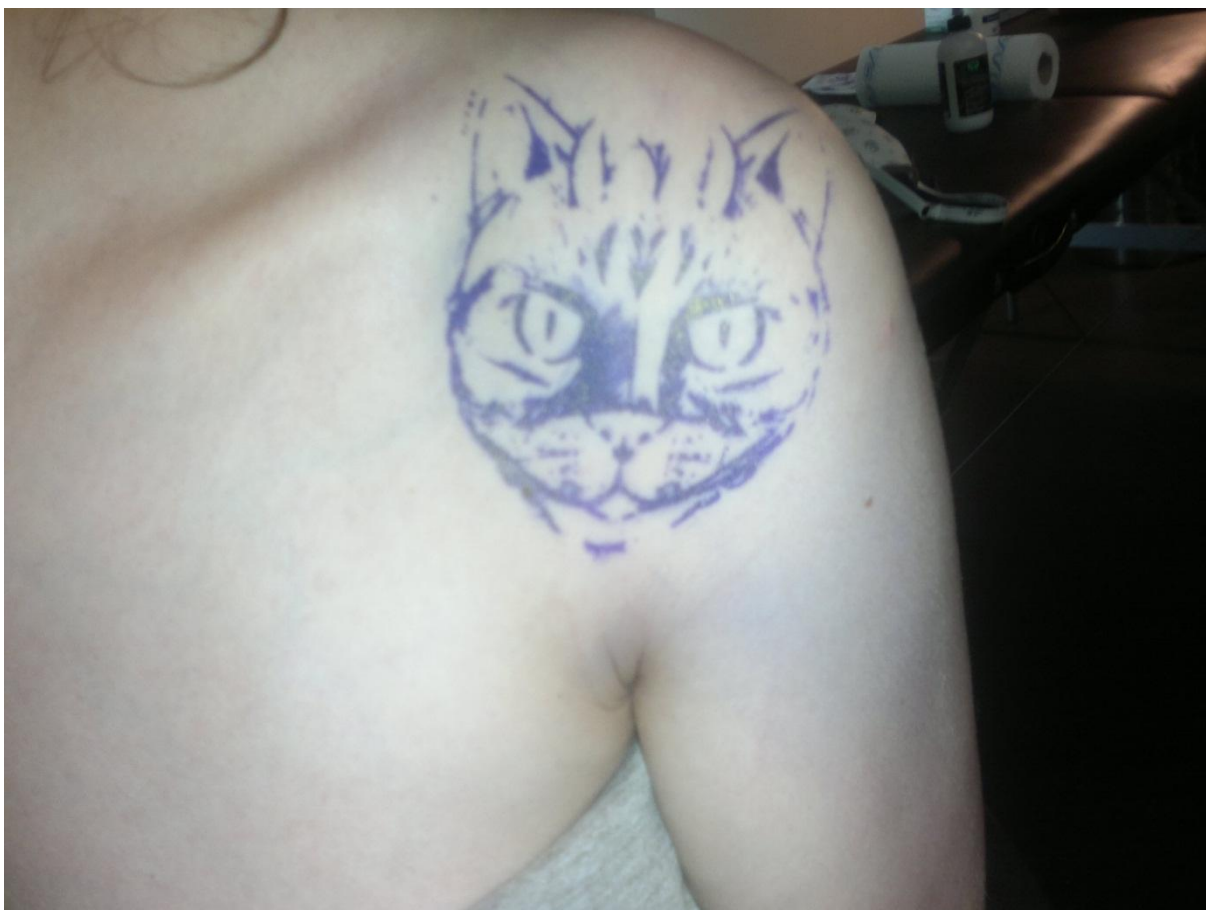

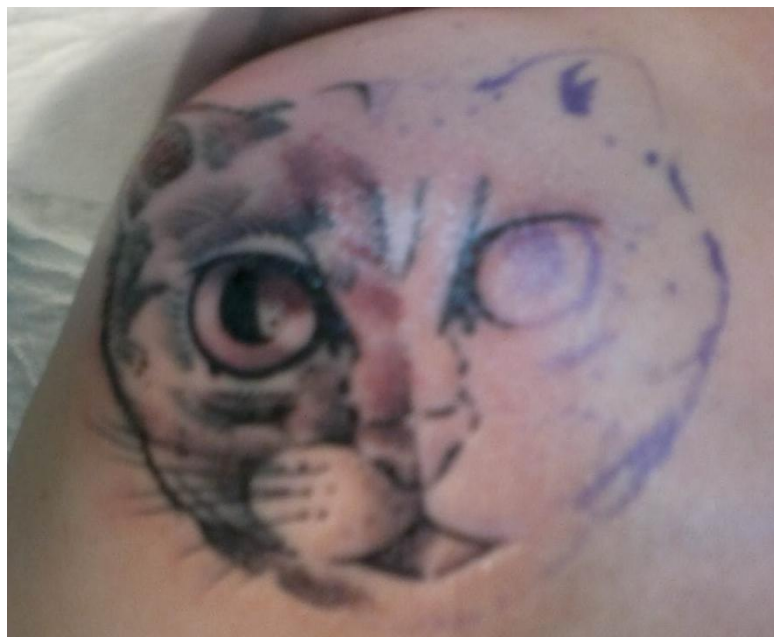
Obr. 15. -17., L. – Návrhy tatéra, soukromý archiv L.

Obr. 18. -24., L. – Průběh tetování – Kočky, foto: autorka

Obr. 25. -27., L. – Motiv koček, obě ramena, foto: Inkoust Tattoo

Seznam témat a otázek pro rozhovory

Aspekty ovlivňující rozhodování o tetování

- Z jakého důvodu se informátorky nechávají tetovat, okolnosti vedoucí k tomuto rozhodnutí.
- Co zohledňovaly během procesu rozhodování (volba studia, volba tatéra, umístění, motiv, velikost, možnost skrýt či odhalit tetování, případné reakce okolí)?

Zacházení s tetováním

- Zda informátorka sdělila někomu blízkému, že se rozhodla nechat tetovat?
- Jaké byly reakce okolí, poté co se informátorka nechala tetovat (rodina, partner, přátelé, kolegové v práci, nadřízený v práci)?
- Jak se svým tetováním zachází v různých situacích (na veřejnosti, u lékaře)?
- Jak se vyrovnávají s možnými reakcemi okolí (ať už pozitivními, nebo negativními)?
- Je pro ni tetování soukromou záležitostí?
- Jak vysvětlují tetování dětem?

Symbolika a významy tetování

- Jestli má jejich tetování nějaký význam nebo symboliku?
- Zda tuto symboliku vysvětlují, pokud se někdo zeptá?
- Jakým způsobem na dotazy ohledně symboliky reagují (vadí jim, nevadí jim, obtěžují je, jsou rády za pozornost jim věnovanou)?

Zpětné hodnocení

- Jak prožívaly proces tetování (nervozita, bolest, délka procesu, následné hojení)?
- Jak své rozhodnutí nechat se tetovat zpětně hodnotí?
- Jak vnímaly změnu vlastního těla?
- Udělaly by dnes něco jinak, než v minulosti (nenechaly by se tetovat, volily by jiné místo, jiný motiv, jiné studio, jiného tatéra, jsou spokojené)?
- Jak hodnotí jiné lidi (muže, nebo ženy) s tetováním?
- Existuje nějaká hranice, kdy už má člověk tetování příliš?
- Jestli uvažují o dalším tetování?